

Rapport

Oppfølgingsundersøkelse Fiskesprell 2023



Laget for

Norges sjømatråd



Innhold

Forord.....	3
1. Innledning	4
2. Metode.....	4
3. Funn og Analyse.....	5
3.1 Deltakelse i Fiskesprell	5
3.2 Konsum av fisk og sjømat blant barn i barnehagen	7
3.2.1 Serveringsfrekvens av fisk og sjømat.....	7
3.2.2 Drivere og barrierer for økt serveringsfrekvens av fisk og sjømat	12
3.2.3 Barnas konsum av servert fisk og sjømat	13
3.3 Deltakelse, retningslinjer, og effekt av Fiskesprell	15
3.3.1 Involvering av barna i å lage fisk og sjømat	15
3.3.2 Oppfyllding av retningslinjer for mat og måltider	16
3.3.3 Hvilke effekter opplever barnehagene selv at Fiskesprell har hatt?	17
3.3.4 Inntrykk av hvor mange barn som liker fisk.....	19
3.4 Utjevning av sosiale forskjeller	19
4. Oppsummering	21
Vedlegg 1. Kjenntegn ved barnehagene i spørreundersøkelsen	24
Vedlegg 2. Spørreskjema	26

Forord

Ipsos har på oppdrag fra Norges sjømatråd gjennomført en evaluering av effektene av det nasjonale kostholdsprogrammet Fiskesprell. Fiskesprell har som mål å bidra til økt sjømatkonsum blant barn og unge. Undersøkelsen er en oppfølging av en større undersøkelse som ble gjort i 1. kvartal i 2020.

Rapporten er skrevet av Lars Erik Lie og Nicolas Schwarz i Ipsos, og er et sammendrag av de viktigste funnene, og nedskalert i forhold til den mer omfattende rapporten som ble levert i 2020. Kontaktperson hos Norges sjømatråd har vært Anna Reibo Jentoft. Vi ønsker å benytte anledningen til å takke Norges sjømatråd for et interessant oppdrag, god dialog og verdifulle innspill underveis i oppdraget. Videre retter vi en stor takk til respondentene i barnehagene som har tatt seg tid til å besvare spørreundersøkelsen.

Oslo, november 2023

Ipsos

1. Innledning

Mat og måltider er viktige gjennom hele livet. Et sunt og variert kosthold har en positiv innvirkning på vekst, utvikling og læring i barneårene. Barn og unge spiser generelt sett mindre sjømat enn det som anbefales av helsemyndighetene, og går dermed glipp av viktige helsefordeler. Det ville være gunstig for helsen om forbruket av fisk og annen sjømat økte, spesielt blant barn og unge. Det vi spiser som barn kan også påvirke kostholdet vårt som voksne.

Fiskesprell er et nasjonalt kostholdsprogram som har som mål å øke forbruket av fisk og sjømat blant barn og unge. Dette gjøres gjennom kurs for ansatte i barnehager og SFO, samt elever i barne- og ungdomsarbeiderfag på videregående skoler. Målet er å motivere og inspirere voksne som har ansvar for barn og unges kosthold til å tilberede sjømat. Fiskesprell er også en del av det forebyggende folkehelsearbeidet i fylker og kommuner, og har som mål å redusere sosiale forskjeller i kostholdet. Det er viktig å merke seg at denne evalueringen kun omhandler barnehager, altså Fiskesprell-kurs rettet mot ansatte i barnehager og støtte til råvarer under arrangementer for foreldre i barnehagen.

Ipsos har på oppdrag fra Norges sjømatråd gjennomført en evaluering av Fiskesprells effekter på:

- ✓ konsum av fisk og sjømat blant barn i barnehagen
- ✓ det totale kostholdet i barnehagen
- ✓ inntrykk av hvor mange barn som liker fisk
- ✓ utjevning av sosiale ulikheter i kostholdet blant barn i barnehage

2. Metode

Vi har gjennomført en elektronisk spørreundersøkelse rettet mot styrer/daglig leder i barnehagene i Norge. Vi har mottatt kontaktinformasjon til barnehagene fra Utdanningsdirektoratet. Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) var det 5420 barnehager i drift i Norge pr. 2022.¹ Listegrunnlaget mottatt fra Utdanningsdirektoratet var noe større, ettersom enkelte barnehager har flere avdelinger. Etter å ha vasket listen for duplikater og barnehager med manglende eller utdatert/ukorrekt kontaktinformasjon, ble undersøkelsen sendt ut til 5001 barnehager. Én respondent har svart pr. barnehage.

Datainnsamlingen ble utført i perioden fra 26. september til 16. oktober 2023. Underveis i feltperioden påminnet vi styrer/daglig leder i barnehagene som ikke hadde besvart undersøkelsen to ganger via e-post. Det er oppnådd 605 svar i spørreundersøkelsen, som gir en svarprosent på 12 %.

Listegrunnlaget utgjør bruttoutvalget som har mottatt spørreskjema via e-post. Nettoutvalget består av alle barnehagene som har avgitt svar. Vi har sammenlignet nøkkelvariabler mellom disse to utvalgene for å identifisere eventuelle skjevheter ved nettoutvalget. Vi har også kontrollsjekket med offisiell statistikk fra SSB, som samsvarer med bruttoutvalget.

Vi ser at andelene offentlige og private barnehager er relativt likt fordelt og at de korresponderer med bruttoutvalget. Bruttoutvalget består av 48 % offentlige barnehager og 52 % private barnehager. I nettoutvalget utgjør offentlige barnehager 44 %, mens private utgjør 56 %. Nettoutvalget ligger altså nært opp mot den faktiske fordelingen.

Listegrunnlaget inneholder også oversikt over fylkestilhørighet til alle barnehagene. Vi har sammenlignet fylkestilhørighet i bruttoutvalg mot nettoutvalg og finner at det er ingen fylker der differansen er større enn +/- 3 prosentpoeng (Viken, der andelen i nettoutvalget er 19 %, sammenlignet med 22 % i bruttoutvalget). Vi vurderer dette dithen at det ikke er noen større systematiske skjevheter i utvalget, og dataene er derfor ikke vektet.

¹ SSBs hjemmesider <<https://www.ssb.no/barnehager>> (Hentedato: 06.11.2023)

3. Funn og Analyse

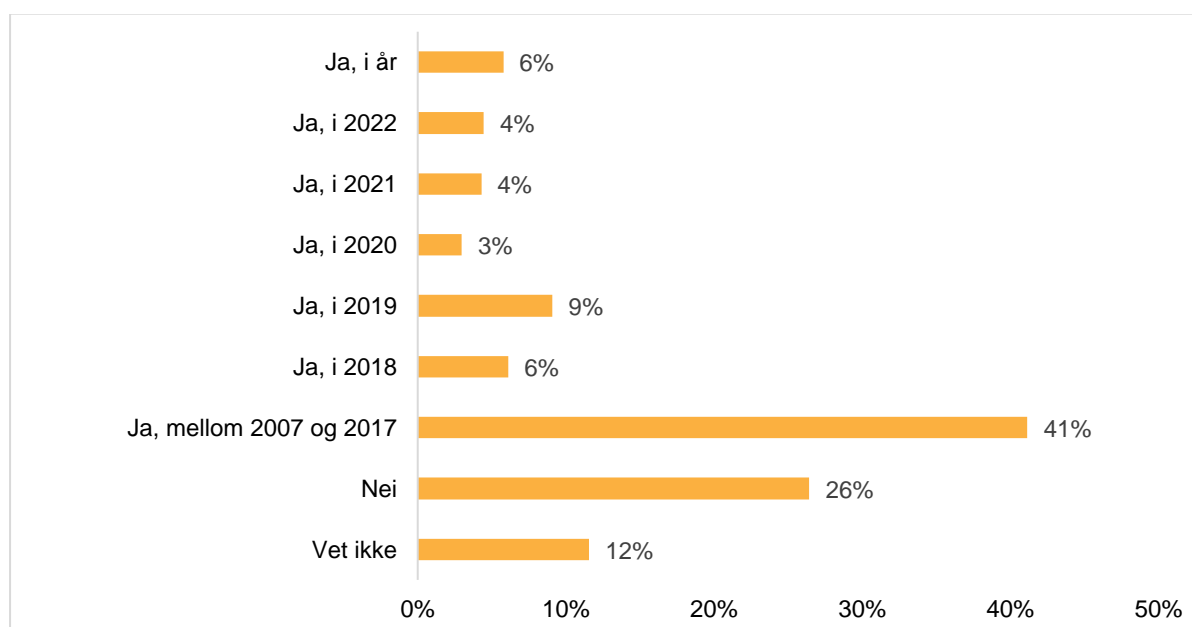
I denne delen gjennomgår vi funn som angår deltakelse i Fiskesprell, konsum av fisk og sjømat i barnehagene, og observasjoner rundt det totale kostholdet i barnehagen. Til slutt vil vi se nærmere på i hvilken grad programmet bidrar til å utjevne sosiale ulikheter i kostholdet blant barn i barnehage. Vi vil gjennomgående se på forskjeller mellom private og offentlige barnehager, og kommentere signifikante forskjeller mellom barnehager som har deltatt i Fiskesprell, og de som ikke har gjort det. Andre indikatorer som bidrar til å forklare forskjeller mellom barnehager, som hvorvidt barnehagen har kokk eller ikke, vil også bli kommentert. Så langt det lar seg gjøre vil funnene fra denne undersøkelsen sammenlignes med funn fra den større undersøkelsen in 2020.

3.1 Deltakelse i Fiskesprell

Barnehagene har svart på om de har deltatt på Fiskesprellkurs, dvs. om ansatte i barnehagen har deltatt på kurs minst én gang siden oppstart av programmet. I figur 3.1 vises andel deltakelser pr. år samt andeler som ikke har deltatt eller ikke vet. Etersom respondentene kan krysse av på å ha deltatt på kurs flere år lar dette seg ikke summere til 100 %.

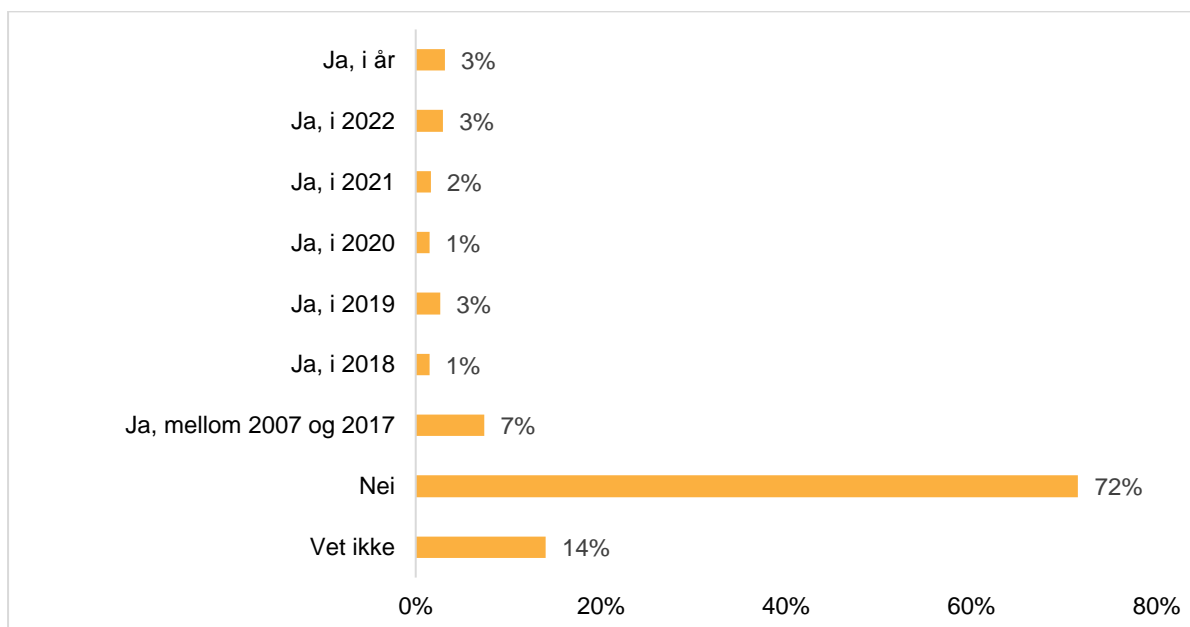
I år deltok 6 % av barnehagene på kurs. I både 2021 og 2022 deltok 4 % av barnehagene, og i pandemiåret 2020 deltok 3 % av barnehagene på kurs. Før pandemien, i 2018 og 2019, deltok henholdsvis 6 % og 9 % av barnehagene på kurs. Totalt sett har 62 % av barnehagene deltatt minst én gang siden programmet startet. I perioden 2021-2023 har 11 % av barnehagene deltatt på kurs. Dette representerer en liten nedgang fra perioden 2018-2020, hvor 13 % av barnehagene deltok på kurs. Dataene kan tolkes dithen at pandemien hadde en innvirkning på programmets framdrift, men at deltakelsen har begynt å øke igjen.

Figur 3.1 Har ansatte i din barnehage deltatt på Fiskesprellkurs? Kryss av for flere alternativ dersom ansatte i din barnehage har deltatt på flere år. n=605



Figur 3.2 viser andel barnehager som har mottatt råvarestøtte gjennom Fiskesprell til arrangementer hvor foreldre/foresatte har vært til stede. Mens 62 % av barnehagene har deltatt på Fiskesprellkurs minst én gang siden oppstart, har kun 14 % av barnehagene mottatt råvarestøtte én eller flere gangersiden oppstart av programmet. I perioden 2021-2023 har 4 % av barnehagene mottatt råvarestøtte. Dette er en økning fra 2 % i perioden 2018-2020.

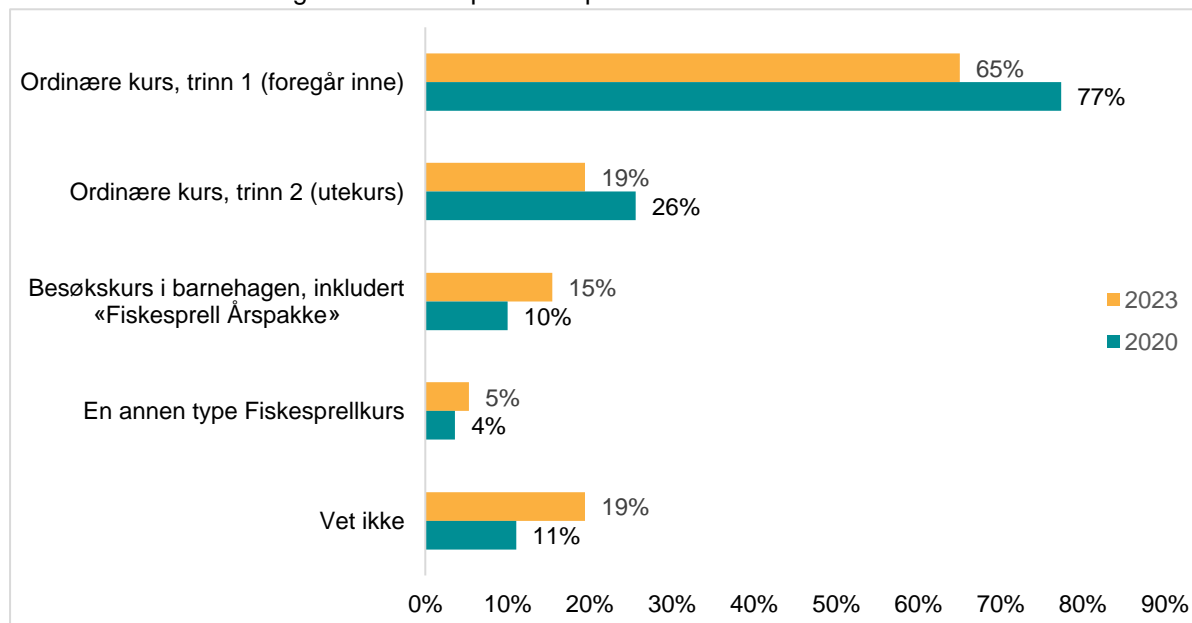
Figur 3.2 Har din barnehage mottatt råvarestøtte gjennom Fiskesprell ved arrangementer hvor foreldre/foresatte er til stede? Dette kan for eksempel være foreldremøter, dugnader eller lignende hvor barna var involvert i matlagingen av fisk eller sjømat. Barnehager søker Fiskesprell om råvarestøtte til arrangementet. Dokumenterte utgifter til matvarer refunderes inntil et visst beløp. Kryss av for flere alternativ dersom din barnehage har mottatt råvarestøtte flere år. n=605



I undersøkelsen fant vi at flertallet (65 %) av barnehagene som har deltatt på kurs, har deltatt på trinn 1, som vist i figur 3.3. Dette er en betydelig nedgang fra 2020, da 77 % deltok på trinn 1. Én av fem av de deltagende barnehagene har deltatt på trinn 2, her ser vi også en nedgang fra 26 % i 2020. Det observeres imidlertid en økning i andelen barnehager som har deltatt på besøkskurs, fra 10 % i 2020 til 15 % i 2023. Det er flere offentlige enn private barnehager som har deltatt på besøkskurs, henholdsvis 21 % og 11 %.

Figur 3.3 Hvilken type Fiskesprellkurs har ansatte i din barnehage deltatt på? n=375

Filter: Ansatte i barnehagen har deltatt på Fiskesprellkurs



Barnehagene som har deltatt på Fiskesprellkurs som besøkskurs i barnehagen ble stilt et åpent spørsmål om de hadde noen synspunkt på hvordan kursets praktisk pedagogiske tilnærming fungerte. Ved besøkskurs i barnehagen drar kursholder ut i barnehagen, og det gjennomføres praktisk matlaging sammen med en gruppe barn og voksne på kjøkkenet. I tillegg inngår en pedagogisk del sammen med barna hvor man blant annet ser på ulike fiskeslag. Av de 30 barnehagene som svarte på spørsmålet, er tilbakemeldingene i all hovedsak positive. Kun en kommentar var negativ.



Kursdagen var veldig inspirerende. Det ble veldig tydelig at barnas deltagelse i matlagingen inspirerer til å spise mer. Bra valg av retter, innhold og aktiviteter.



Fungerte dårlig hos oss. Mye lek og lite tid til sjølve matlaginga. Og dermed vart maten servert alt for seint og etter at barna på småbarnsavdelingane hadde sovna...

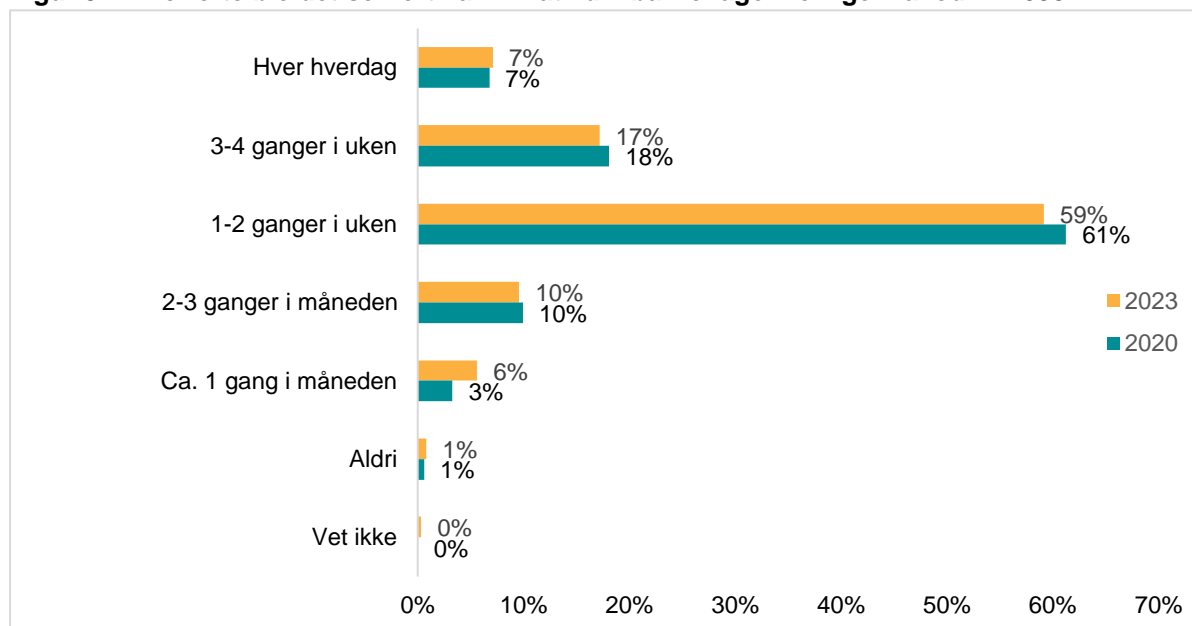
3.2 Konsum av fisk og sjømat blant barn i barnehagen

I denne delen vil vi se nærmere på konsumet av fisk og sjømat i barnehagene som tok del i undersøkelsen. Vi vil her komme inn på serveringsfrekvens, drivere og barrierer for å servere fisk og sjømat, og hvordan de ansatte vurderer barnas totalkonsum av fisk og sjømat.

3.2.1 Serveringsfrekvens av fisk og sjømat

Vi begynner med å se nærmere på frekvensen av servering av mat generelt og fisk og sjømat spesielt. Samtlige barnehager som har besvart undersøkelsen serverer mat til barna, uavhengig av type mat, og hvorvidt den er varm eller kald.

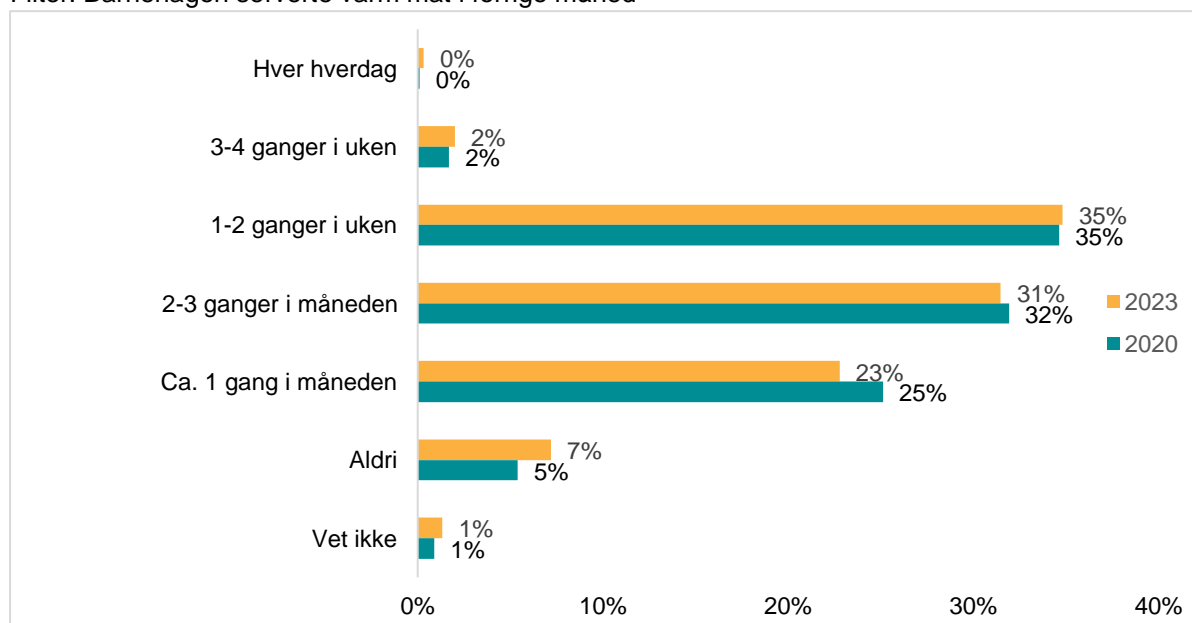
Figur 3.4 Hvor ofte ble det servert varm mat i din barnehage i forrige måned? n=605



I figur 3.4 kan vi se serveringsfrekvensen av varm mat blant barnehagene. Sammenlignet med forrige runde er det ingen signifikante endringer. 7 % av barnehagene serverer varm mat hver dag, mens nesten 1 av 5 barnehager serverer varm mat 3-4 ganger i uken. 6 av 10 barnehager serverer varm mat 1-2 ganger i uken. Totalt sett serverte 83 % av barnehagene varm mat minst én gang i uken. Kun 1 % av barnehagene serverer aldri varm mat. Private barnehager serverer i større grad enn offentlige barnehager varm mat minst én gang i uken, med henholdsvis 91 % og 74 %. Barnehager med kokk eller dedikert kjøkkenansvarlig serverer i større grad varm mat minst én gang i uken sammenlignet med de uten kokk, henholdsvis 94 % og 80 %.

Figur 3.5 Hvor ofte ble det servert varm fisk/sjømat i din barnehage i forrige måned? Her regner du ikke med fisk/sjømat som pålegg. n=597

Filter: Barnehagen serverte varm mat i forrige måned



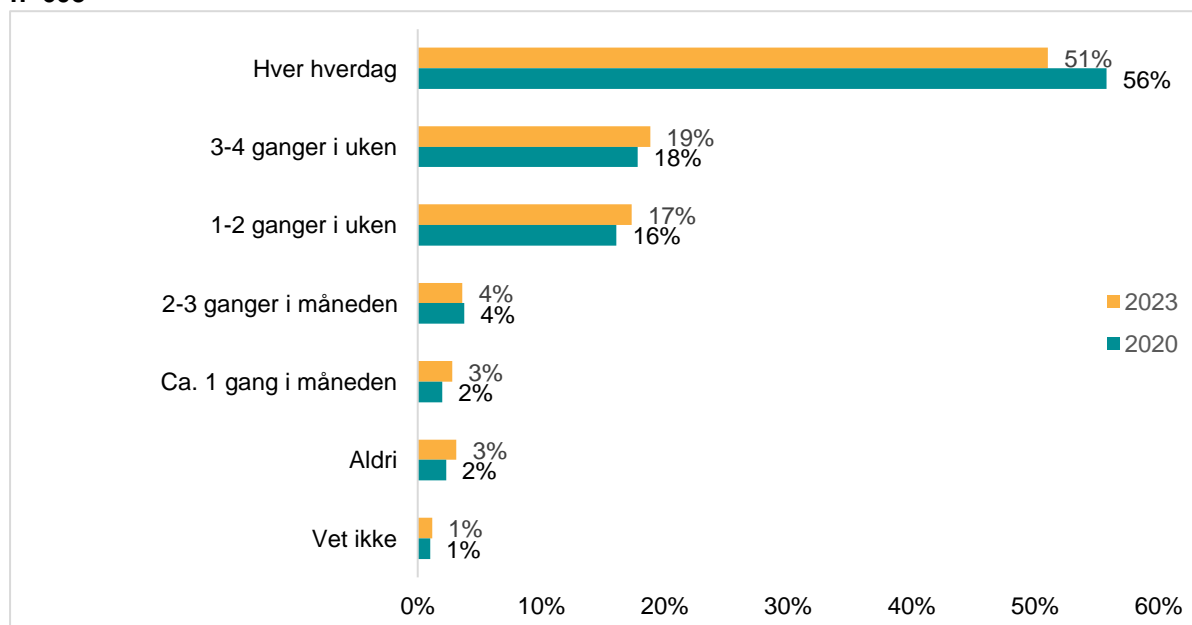
Sammenlignet med 2020 finner vi ingen signifikante endringer i serveringsfrekvensen av varm fisk og sjømat. Det er få barnehager som serverer varm fisk og sjømat hver dag (under 1 %). Videre serverer

2 % av barnehagene varm fisk og sjømat 3-4 ganger i uken, og én av tre barnehager serverer varm fisk og sjømat 1-2 ganger i uken. Totalt serverer 37 % av barnehagene varm fisk eller sjømat minst én gang i uken, den samme andelen som i 2020. Kun 7 % av barnehagene serverer aldri varm fisk og sjømat.

Det er et tydelig skille mellom offentlige og private barnehager. Mens bare 27 % av offentlige barnehager serverer varm fisk og sjømat minst én gang i uken, er tilsvarende andel blant private barnehager 46 %. Vi finner også en tydelig sammenheng mellom det å ha en kokk eller dedikert kjøkkenansvarlig og serveringsfrekvensen. Barnehager med kokk eller dedikert kjøkkenansvarlig serverer i større grad varm fisk og sjømat minst én gang i uken sammenlignet med barnehager uten kokk, henholdsvis 56 % og 31 %.

Varm fisk og sjømat blir også hyppigere servert blant barnehager som har deltatt på kurs eller mottatt råvarestøtte. Av barnehager som har deltatt på kurs mellom 2021 og 2023 serverer 46 % av barnehagene varm fisk og sjømat ukentlig, sammenlignet med et gjennomsnitt på 37 %.

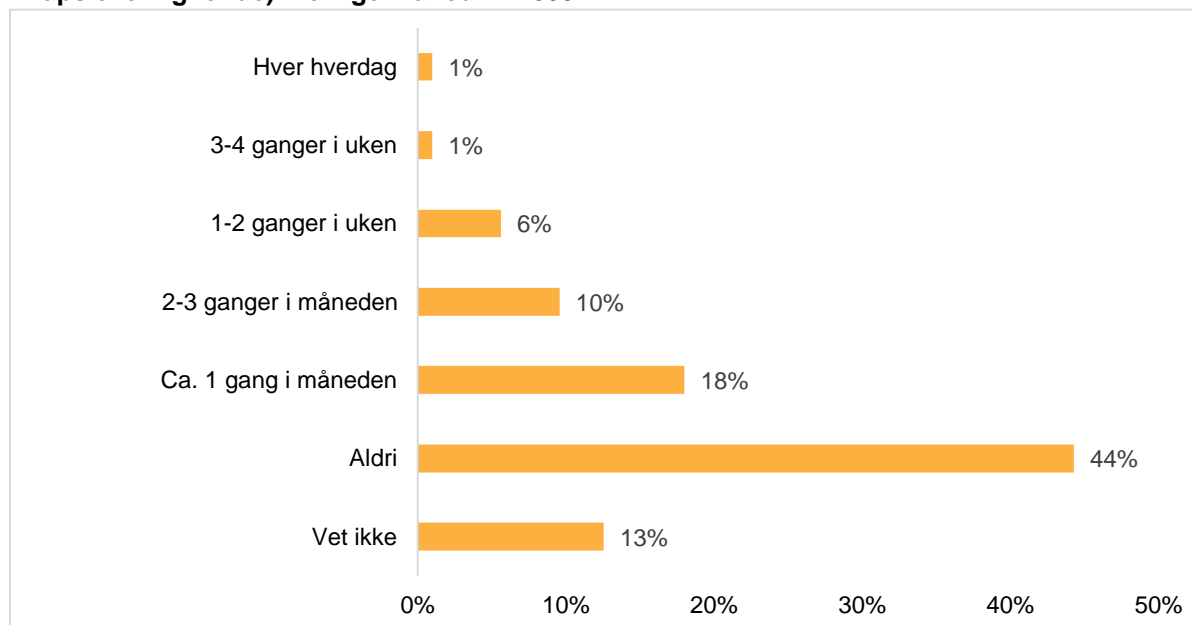
**Figur 3.6 Hvor ofte ble det servert fisk/sjømat som pålegg i din barnehage i forrige måned?
n=605**



Ikke all mat serveres varm i barnehagene, og mange måltider består av brødsiver med pålegg. Vi har spurt hvor ofte barnehagene inkluderer fisk eller sjømat i utvalget av pålegg de serverer barna, se figur 3.6. Sammenlignet med forrige undersøkelse har serveringsfrekvensen av fisk eller sjømat som pålegg ikke endret seg signifikant. Halvparten av barnehagene serverer fisk og sjømat som pålegg hver dag, mens ytterligere 19 % serverer det 3-4 ganger i uken, og 17 % serverer det 1-2 ganger i uken. Rundt 9 av 10 (87 %) barnehager serverer fisk og sjømat som pålegg minst én gang i uken. Kun 3 % av barnehagene serverer det aldri.

Når det gjelder daglig eller ukentlig servering av fisk og sjømat som pålegg, er det ingen signifikant forskjell mellom barnehager som har deltatt på kurs sammenlignet med alle barnehager.

Figur 3.7 Hvor ofte ble det servert fisk/sjømat som ingrediens i andre kalde retter (som salat, wraps eller lignende) i forrige måned? n=605

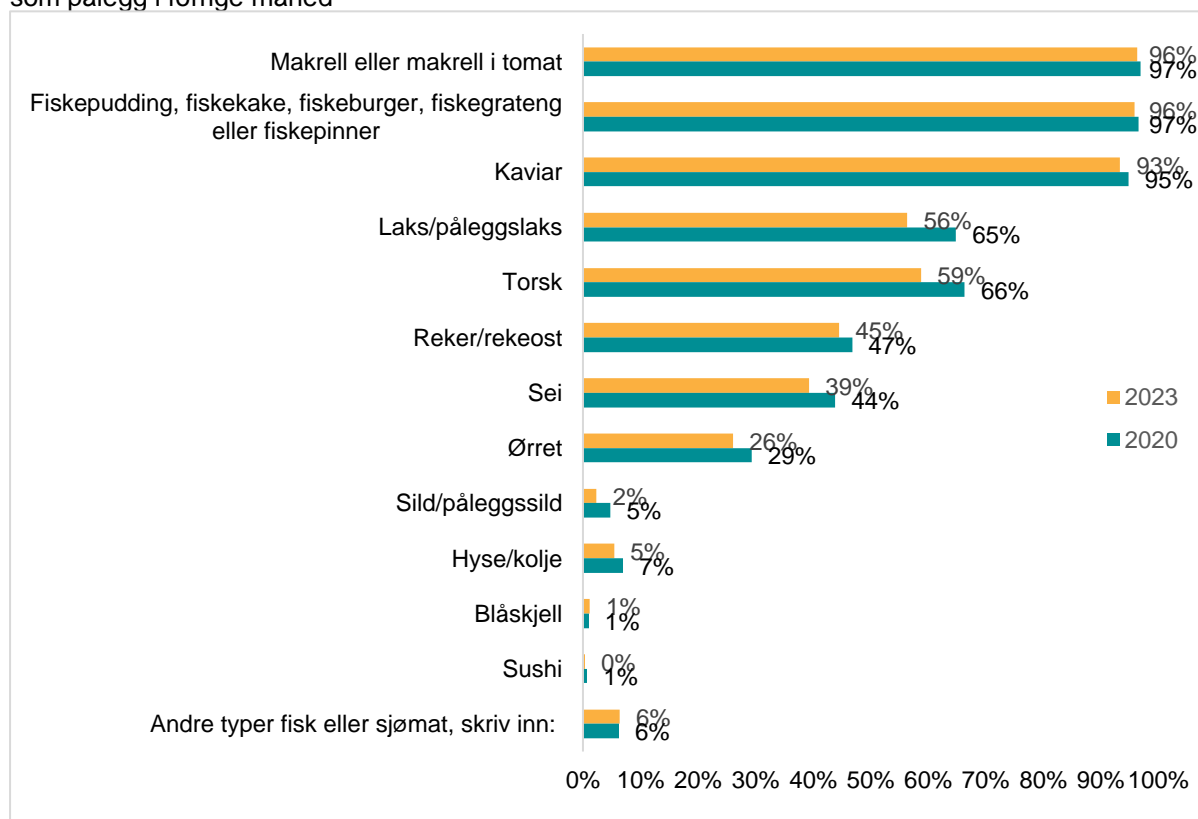


I årets undersøkelse spurte vi også barnehagene hvor ofte de serverer fisk/sjømat som ingrediens i andre kalde retter, som salat, wraps eller lignende. Sammenlignet med fisk og sjømat som varm mat og pålegg er det en langt større andel barnehager som serverer dette i begrenset grad, 44 % ikke i det hele tatt. Kun 8 % av barnehagene serverer dette minst én gang i uken, 10 % serverer det 2-3 ganger i måneden, og 18 % en gang i måneden.

Det er en større andel private barnehager enn offentlige barnehager som serverer fisk/sjømat som ingrediens i kalde retter minst én gang i måneden, med henholdsvis 40 % og 29 %. Det finnes også en tydelig sammenheng mellom deltakelse i Fiskesprell og servering av fisk/sjømat som ingrediens i andre kalde retter. Blant de som deltok på kurs mellom 2021 og 2023 svarer 55 % at de serverer dette minst én gang i måneden, og andelen er enda høyere, 63 %, blant de som har deltatt på besøkskurs. Til sammenligning svarer kun 23 % av barnehagene som aldri har deltatt på kurs at de serverer fisk/sjømat som ingrediens i andre kalde retter.

Figur 3.8 Serveres følgende type fisk eller sjømat i din barnehage?¹ Flere svar mulig n=590

Filter: Barnehagen serverte varm fisk/sjømat i forrige måned og/eller barnehagen serverte fisk/sjømat som pålegg i forrige måned



Nesten alle barnehager serverer makrell eller makrell i tomat, bearbejdede fiskeprodukter som fiskekaker og fiskepinner eller kaviar. 6 av 10 barnehager serverer torsk, en nedgang fra 2020. Andelen som serverer laks/påleggslaks har også gått ned, fra 65 % i 2020 til 56 % i 2023. Blant de mindre vanlige typene fisk og sjømatprodukter finner vi reker/rekeost, sei, ørret, sild, og hysje/kolje. Når vi sammenligner resultatene med forrige undersøkelse, ser vi at serveringen av prosessert fisk eller sjømat, eller vanlig pålegg, forblir stabilt, den største nedgangen gjelder i hovedsak for laks, torsk og sei.

Private barnehager serverer i større grad de litt 'smalere' produktene enn offentlige barnehager. For eksempel serverer 63 % av private barnehager laks, mens tilsvarende andel blant offentlige barnehager er 52 %. En slik sammenheng finner vi også for torsk (64 % mot 52 %) og sei (44 % mot 33 %). På den annen side blir reker/rekeost i større grad servert i offentlige barnehager, 53 %, sammenlignet med 38 % i de private.

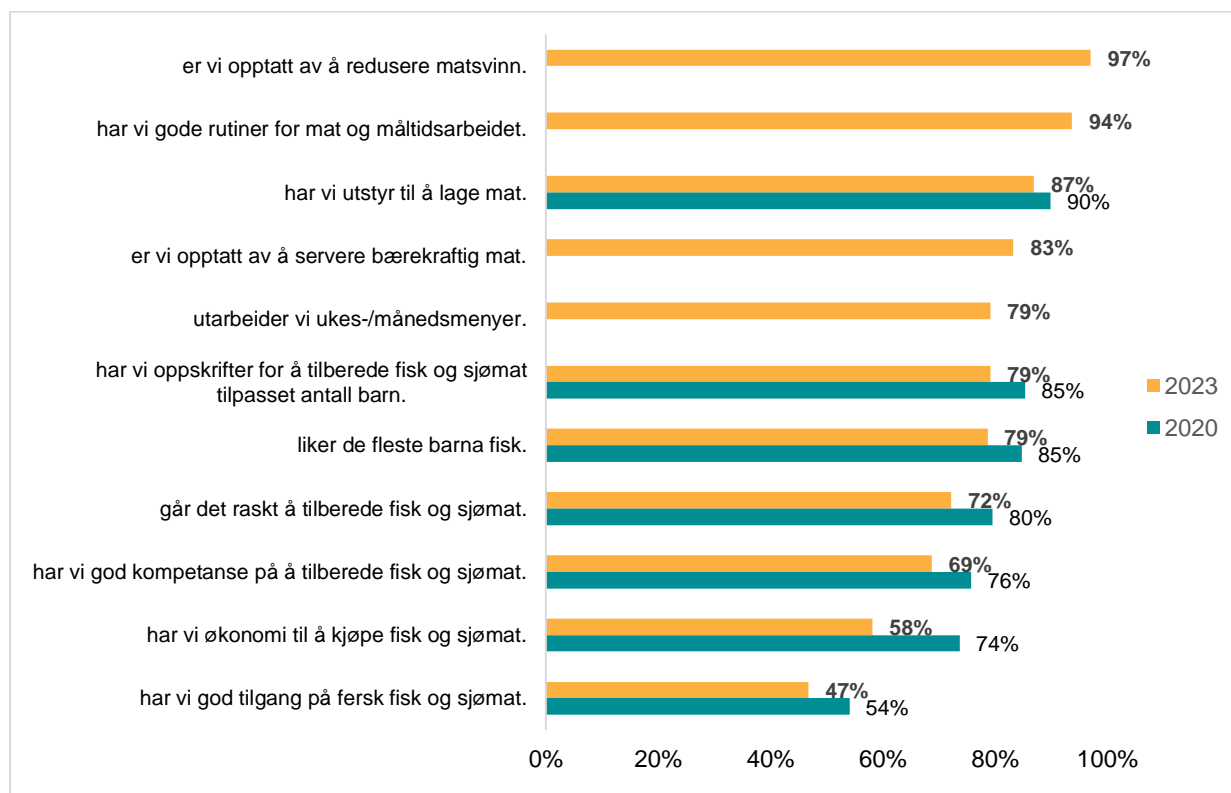
Det finnes også en klar sammenheng mellom kursdeltakelse og hva slags type fisk/sjømat som serveres. Barnehager som har deltatt på kurs mellom 2021 og 2023 serverer i større grad laks (69 % mot 56 %), sei (51 % mot 39 %) og ørret (37 % mot 26 %), enn gjennomsnittet. Det er få barnehager som serverer sushi (<1 %), men blant de som har deltatt på besøk kurs er andelen 5 %. Når det gjelder de vanligste typene fisk/sjømat (som makrell, prosessert fisk og kaviar), er det liten forskjell avhengig av kursdeltakelse.

Selv om de fleste barnehagene i undersøkelsen serverer et bredt utvalg fisk og sjømat, indikerer disse resultatene at deltakelse i Fiskesprell fører til en større bredde i produktene som tilbys.

3.2.2 Drivere og barrierer for økt serveringsfrekvens av fisk og sjømat

I de følgende figurene ser vi resultatene fra en rekke påstander som undersøker barnehagenes muligheter til – og barrierer for – å tilby fisk og sjømat. I år ble fire påstander lagt til, som omhandler rutiner, matsvinn, ukes-/månedsmenyer og bærekraftig mat.

Figur 3.9 Hvor enig eller uenig er du i disse påstandene? I min barnehage... Svart med «helt enig» eller «delvis enig». n=605



Figur 3.9 viser resultatene for alle barnehager. Nærmest alle barnehager er opptatt av å redusere matsvinn. I tillegg svarer over ni av ti at de har gode rutiner for mat og måltidsarbeidet, og 87 % svarer at de har utstyr til å lage mat. 83 % av barnehagene mener at de er opptatt av å servere bærekraftig mat.

79 % av barnehagene mener at de har oppskrifter for å tilberede fisk og sjømat tilpasset antall barn, en signifikant nedgang fra 85 % i 2020. Det er også en nedgang i den rapporterte andelen barn som liker fisk, kompetanse på å tilberede fisk og sjømat, og andelen som mener de har god tilgang på fisk og sjømat. Aller største nedgang er det imidlertid i andelen som mener de har økonomi til å kjøpe fisk og sjømat; 74 % svarte bekreftende på dette i 2020, i 2023 er andelen kun 58 %.

Vi finner et gjentakende mønster hvor private barnehager og barnehager med kokk eller dedikert kjøkkenansvarlig, i større grad sier seg enige i de fleste påstandene. For eksempel svarer 83 % av private barnehager at de utarbeider ukes-/månedsmenyer, mens tilsvarende andel blant offentlige barnehager er 74 %. Private barnehager synes å ha bedre økonomi enn offentlige, 63 % svarer at de har økonomi til å kjøpe fisk og sjømat, mot 52 % i det offentlige.

Barnehager med kokk eller dedikert kjøkkenansvarlig svarer i større grad at de utarbeider ukes-/månedsmenyer enn de uten, 94 % mot 74 %. Denne sammenhengen finner vi også når det gjelder påstanden om at de fleste barna liker fisk, barnehager med dedikert kokk eller kjøkkenansvarlig svarer at de er enige i langt større grad enn de uten kokk, 88 % mot 76 %.

Samtidig ser vi også at barnehager som har deltatt på Fiskesprellkurs mellom 2021 og 2023 i større grad svarer at de har oppskrifter for å tilberede fisk og sjømat tilpasset antall barn (90 %). Tilsvarende andel blant de som ikke har deltatt på kurs er 66 %. Vi ser en lignende trend når det gjelder kompetansen på å tilberede fisk og sjømat. Barnehager som har deltatt på kurs mellom 2021 og 2023 har i større grad kompetanse enn de som ikke deltok på kurs, 85 % mot 59 %.

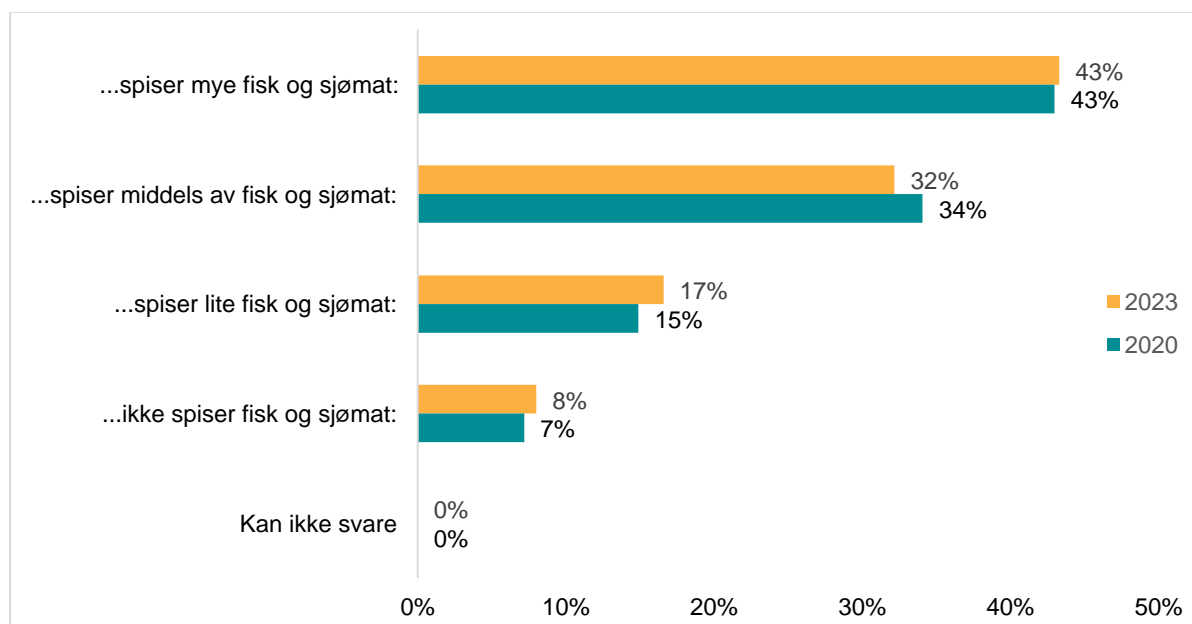
Respondentene ble også spurt om hva som skulle til for at barna skulle spise mer fisk og sjømat i barnehagen.² I tidligere undersøkelser ble serveringsfrekvensen av fisk og sjømat ofte nevnt som en viktig faktor, og også i år ser vi at mange barnehager nevner at hyppigere servering av fisk og sjømat vil føre til økt forbruk blant barna. Mange mener også at tilstedeværelsen av en kokk eller en dedikert kjøkkenansvarlig vil øke barnas forbruk, og økonomi og rimeligere råvarer blir også hyppig nevnt.

3.2.3 Barnas konsum av servert fisk og sjømat

En del av evalueringen er å undersøke graden av konsum av fisk og sjømat blant barn i barnehagen. Barnas konsum av fisk og sjømat vil være krevende å måle på individnivå fordi styrer/daglig leder måtte ha svart for hvert enkelt barn, noe som ikke er praktisk gjennomførbart. I spørreundersøkelsen har vi omgått dette ved å segmentere etter konsumnivå av fisk og sjømat, dvs. (a) mye, (b) middels, (c) lite og (d) spiser ikke fisk og sjømat (figur 3.11), og bedt styrer/daglig leder anslå andelen av barna som inngår i hver gruppe. Andelen i hver barnehage summerer seg til 100 %, og tallene i grafen viser gjennomsnittet for hver kategori.

Figur 3.10 Vennligst fordel barna inn i grupper etter hvor mye de spiser av fisk og sjømat som serveres i din barnehage. For eksempel: Dersom du mener omtrent 20 % av barna spiser mye, 30 % spiser middels, 40 % spiser lite og 10 % ikke spiser fisk og sjømat, svarer du 20, 30, 40, 10. Alle barna regnes med i fordelingen som summeres til 100 %. Hvor mye spiser barna av fisk og sjømat som serveres i din barnehage? Andel av barna som... (n=471)

Filter: Barnehagen serverte varm fisk/sjømat i forrige måned og/eller barnehagen serverte fisk/sjømat som pålegg i forrige måned

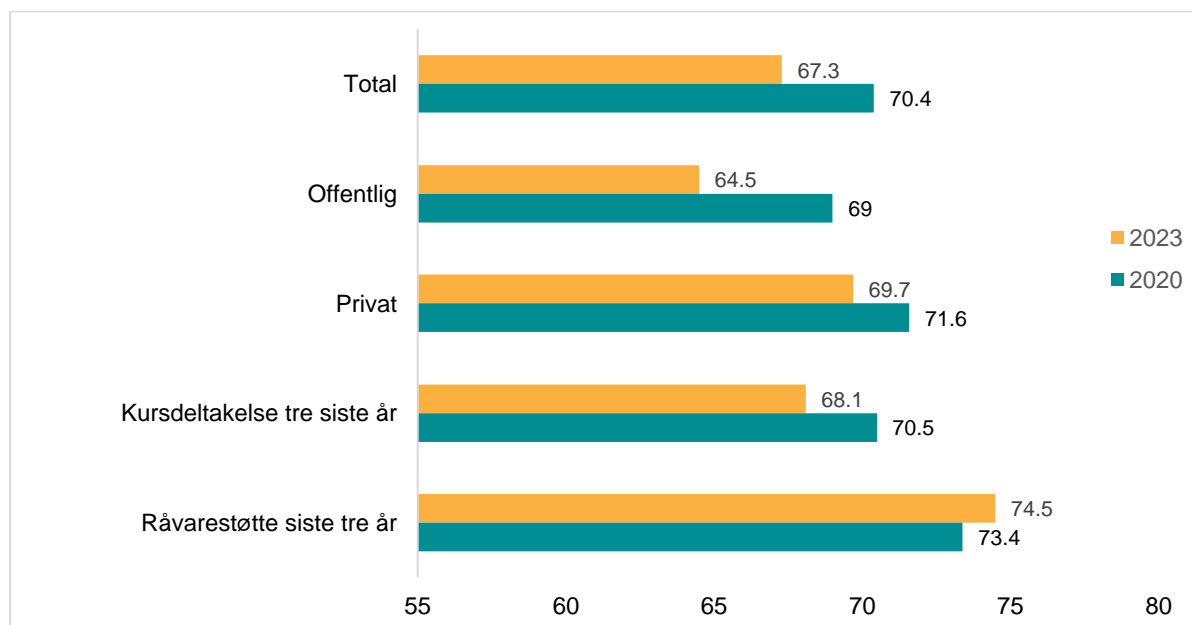


² Her ble svaret gitt i fritekst. Svarene ble ikke kodet, og funnene er basert på en kvalitativ forståelse

I figur 3.10 ser vi at utviklingen stort sett er stabil, og at det ikke er noen signifikante endringer. 43 % av barna spiser mye fisk og sjømat, mens 32 % spiser middels mengde fisk og sjømat. 17 % spiser lite fisk og sjømat, og 8 % spiser ikke fisk og sjømat i det hele tatt.

På bakgrunn av disse dataene har vi den samme standardiserte indeksen som ble benyttet i 2020, som går fra 0 til 100. Her vil barnehagene som svarer at 100 % av barna *ikke spiser fisk og sjømat* få verdi 0 og de som svarer at 100 % av barna *spiser mye fisk og sjømat* få verdi 100. I det videre omtaler vi indeksen som konsumindeksen.

Figur 3.11 Konsumindeks

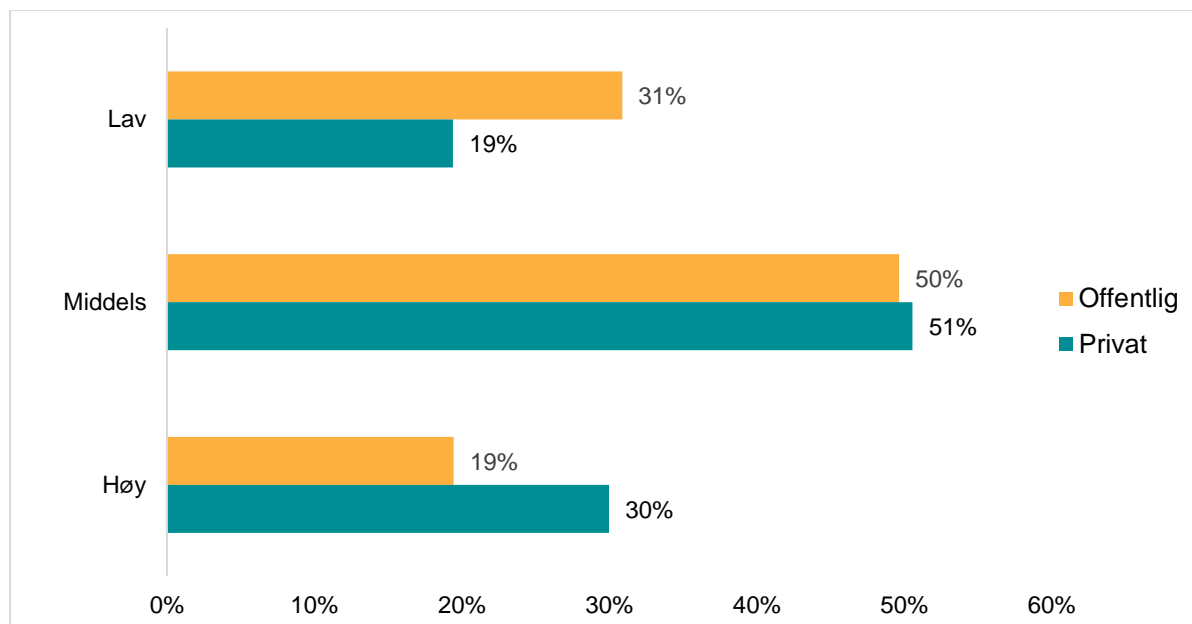


Konsumindeksen viser at konsumet av fisk og sjømat har gått noe ned sammenlignet med 2020, basert på de barnehageansattes observasjoner. Konsumindeksen var på 70,4 i 2020, men er nå på 67,3. Det største nedgangen finner vi blant de offentlige barnehagene, der indeksen har gått ned fra 69,0 til 65,5; i det private er nedgangen langt mindre, 71,6 til 69,7.

Videre viser konsumindeksen at barnehager som har deltatt på Fiskesprellkurs har høyere konsum enn gjennomsnittet av alle barnehager. Konsumindeksen blant de som har deltatt på kurs de tre siste årene er på 68,1 i 2023, mot et gjennomsnitt på 67,3, og særlig høy blant de som har deltatt på trinn 2 (71,8). Videre er nedgangen i konsumindeks mindre blant kursdeltakere enn for gjennomsnittet av alle barnehager.

I figur 3.12 har vi delt inn barnehagene i kategorier som indikerer lavt, middels og høyt konsum hver for seg. De 25 % av barnehagene med høyest konsum er plassert i kategorien *høy*, mens de 25 % med lavest konsum er plassert i kategorien *lav*. Alle mellom disse har fått verdien *middels* og utgjør 50 % av utvalget, noe som også fører til at de tilknyttede prosentandelene naturlig nok er høyere enn i kategoriene *høy* og *lav*.

Figur 3.12 Konsumindeks. Standardisert fra 0 til 100. Kategoriinndeling (n= 771)



I figur 3.11 ser vi en klar sammenheng mellom offentlig/privat eierskap og konsumindeksen. Vi finner en høyere andel offentlige barnehager med lav konsumindeks sammenlignet med private barnehager, 19 % mot 31 %. På den andre siden av skalaen har vi en høyere andel private barnehager med høy konsumindeks sammenlignet med offentlige barnehager, 30 % mot 19 %. I tillegg finner vi en høyere andel barnehager med kokk eller dedikert kjøkkenansvarlig med middels konsumindeks sammenlignet med de uten, 61 % mot 47 %.

3.3 Deltakelse, retningslinjer, og effekt av Fiskesprell

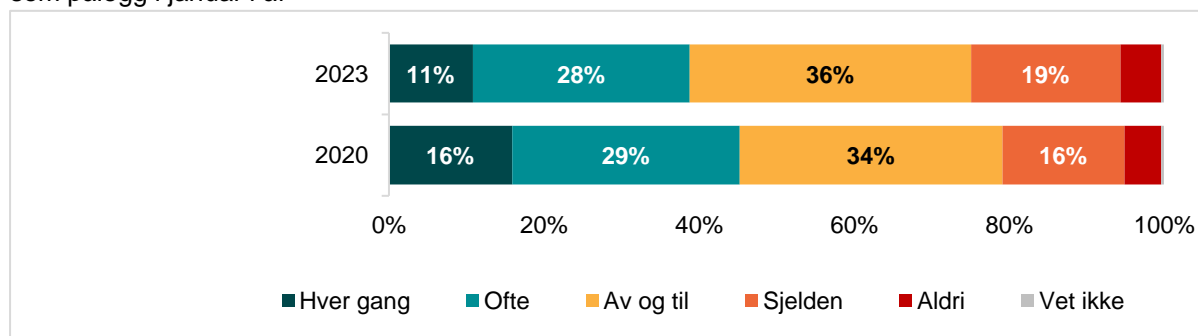
I dette kapitlet undersøker vi om deltakelse i Fiskesprell har innvirkning på det totale kostholdet i barnehagen. Dette gjør vi gjennom å kartlegge barnehagenes oppfylging av flere av anbefalingene fra retningslinjer for mat og måltider i barnehagen. Vi ser også nærmere på barnehagenes egne vurderinger av hvilke effekter deltakelsen i Fiskesprell har hatt, samt barnas deltakelse i matlagingen og hvorvidt det oppfattes at barna liker fisk og sjømat.

3.3.1 Involvering av barna i å lage fisk og sjømat

Resultatene fra spørreundersøkelsen viser at mange barnehager er bevisste på å involvere barna i å lage mat av fisk og sjømat, og 39 % av alle barnehagene gjør dette enten ofte eller hver gang. Dette er en signifikant nedgang fra 45 % i 2020. 36 % av barnehagene involverer barna av og til, 19 % sjeldent, og 5 % involverer barna aldri.

Figur 3.13 Tenk på når det serveres fisk og sjømat i din barnehage. Hvor ofte involveres barna i å lage denne maten? n=590

Filter: Barnehagen serverte varm fisk/sjømat i januar i år og/eller barnehagen serverte fisk/sjømat som pålegg i januar i år



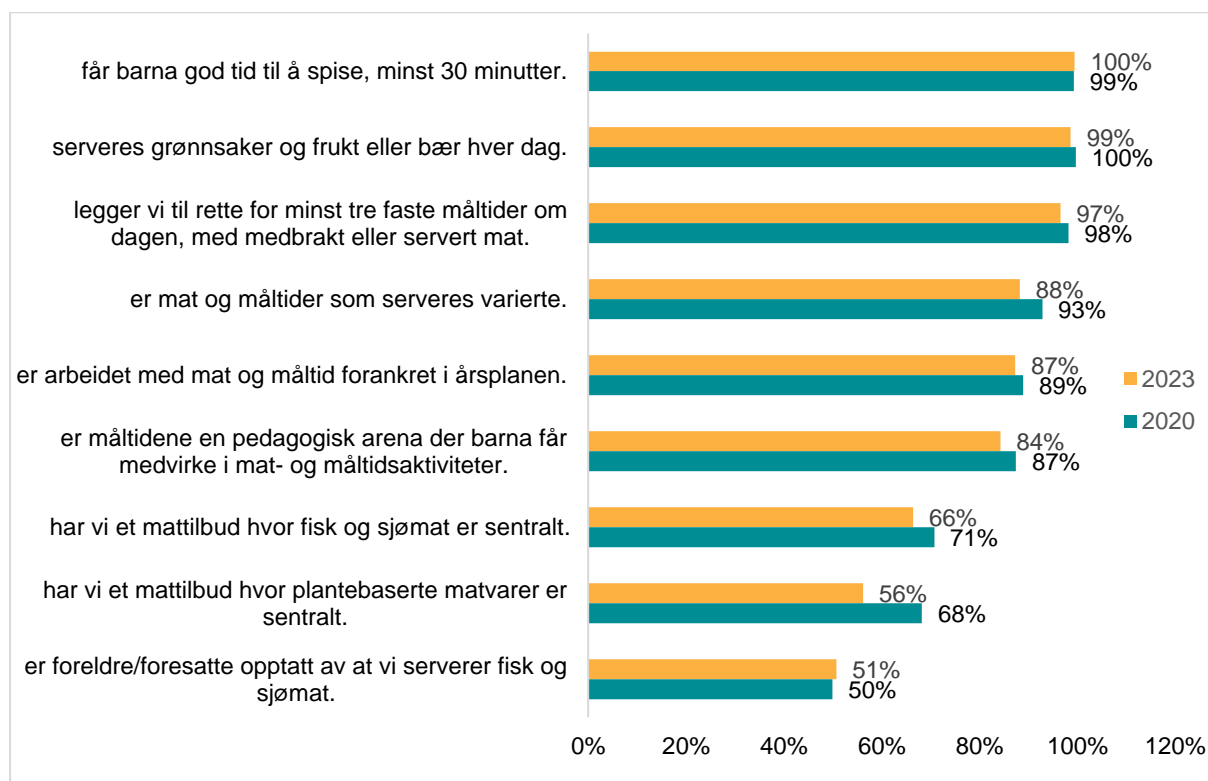
Det er forskjeller på graden av involvering av barn i matlagingen ut fra ulike karakteristikk ved barnehagene. Barnas involvering i matlagingen øker jo lavere størrelse det er på barnehagen. 50 % av barnehagene med under 29 barn involverer barn i matlagingen hver gang eller ofte, langt høyere enn gjennomsnittet. Barnehager *uten* kokk eller dedikert kjøkkenansvarlig involverer barna også i større grad (43 %).

Deltakelse på Fiskesprellkurs er også en utslagsgivende faktor. De som har deltatt på Fiskesprellkurs mellom 2021 og 2023, involverer barna i større grad enn de som ikke har deltatt på kurs. Blant deltakerne svarer 52 % hver gang eller ofte, mot 32 % blant de som ikke har deltatt på kurs. Blant de som har deltatt på besøkskurs er andelen som involverer barna hver gang eller ofte hele 61 %.

3.3.2 Oppfylging av retningslinjer for mat og måltider

Ifølge rammeplan for barnehagen skal måltider og matlaging i barnehagen gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner. *Nasjonal faglig retningslinje for mat og måltider i barnehagen (2018)* består av anbefalinger for mat og måltider i barnehagen. Undersøkelsen inkluderte en rekke utsagn som kartlegger barnehagenes oppfylging av flere av disse anbefalingene, se figur 3.14. I tillegg inkluderes et utsagn om at barnehagens arbeid med mat og måltid er forankret i årsplanen og et utsagn om at foreldre/foresatte er opptatt av at barnehagen serverer fisk og sjømat.

Figur 3.14 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn? I min barnehage ... Svart med «helt enig» eller «delvis enig». n=605



Praktisk talt samtlige barnehager som deltok i spørreundersøkelsen oppgir at barna får god tid til å spise, at barna serveres grønnsaker og frukt eller bær hver dag, og at de legger til rette for minst tre faste måltider om dagen. Nesten 9 av 10 barnehager oppgir at mat og måltider som serveres er varierte, selv om andelen har gått ned fra 93 % i 2020. Det er også en nedgang i andel barnehager som mener at de har et mattilbud hvor fisk og sjømat er sentralt, fra 71 % til 66 %. Halvparten av barnehagene oppgir at foreldre/foresatte er opptatt av at de serverer fisk og sjømat.

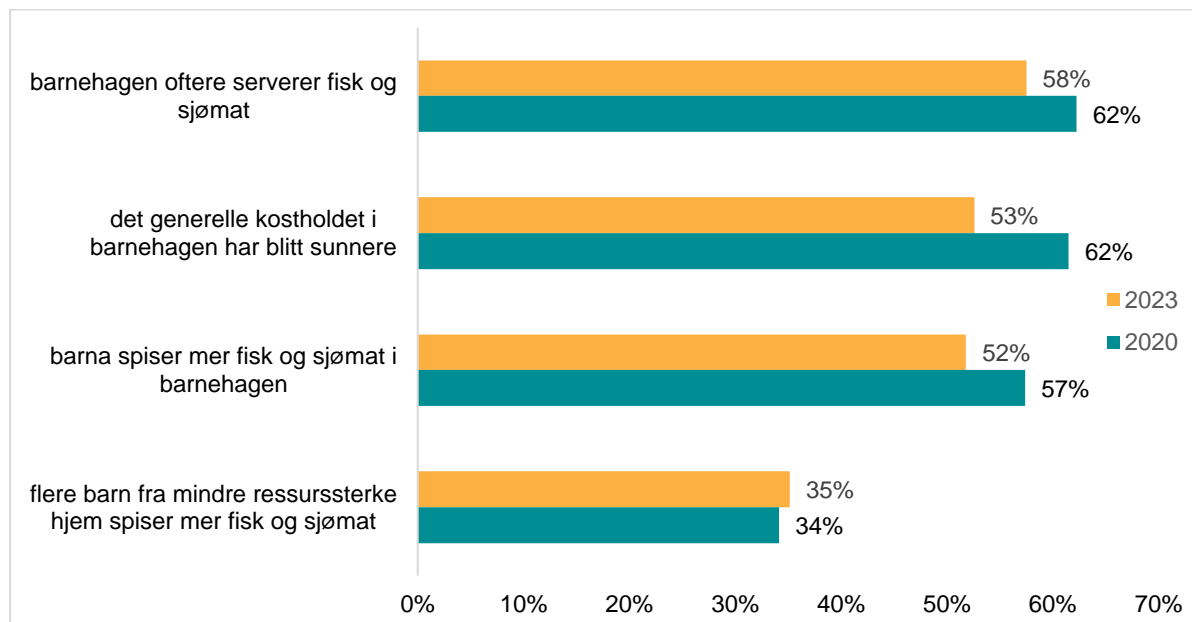
Barnehager som har deltatt på Fiskesprellkurs i løpet av tre siste år skiller seg ut på enkelte av anbefalingene fra de nasjonale retningslinjene, om ikke alle, da fordi flere av anbefalingene blir fulgt i nesten alle barnehager. Kursdeltakende barnehager er imidlertid overrepresentert når det gjelder å etterfølge anbefalinger om å ha et mattilbud hvor fisk og sjømat (83 %) og plantebaserte matvarer (68 %) er sentralt. Blant de som har deltatt på kurs er det også en høyere andel som svarer at foreldre/foresatte er opptatt av at det blir servert fisk og sjømat (62 %).

3.3.3 Hvilke effekter opplever barnehagene selv at Fiskesprell har hatt?

Deltakerne i Fiskesprell har fått mulighet til å vurdere effekter av å delta i programmet. I spørreskjema har vi stilt spørsmål om hvor enig eller uenig de er i fire hovedeffekter av kursdeltakelsen.

Figur 3.15 Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn? Jeg opplever at min barnehages deltakelse i Fiskesprell har bidratt til at... Svart med «helt enig» eller «delvis enig». n=384

Filter: Ansatte i barnehagen har deltatt på Fiskesprellkurs og/eller barnehagen har mottatt råvarestøtte gjennom Fiskesprell ved arrangementer hvor foreldre/foresatte er til stede.

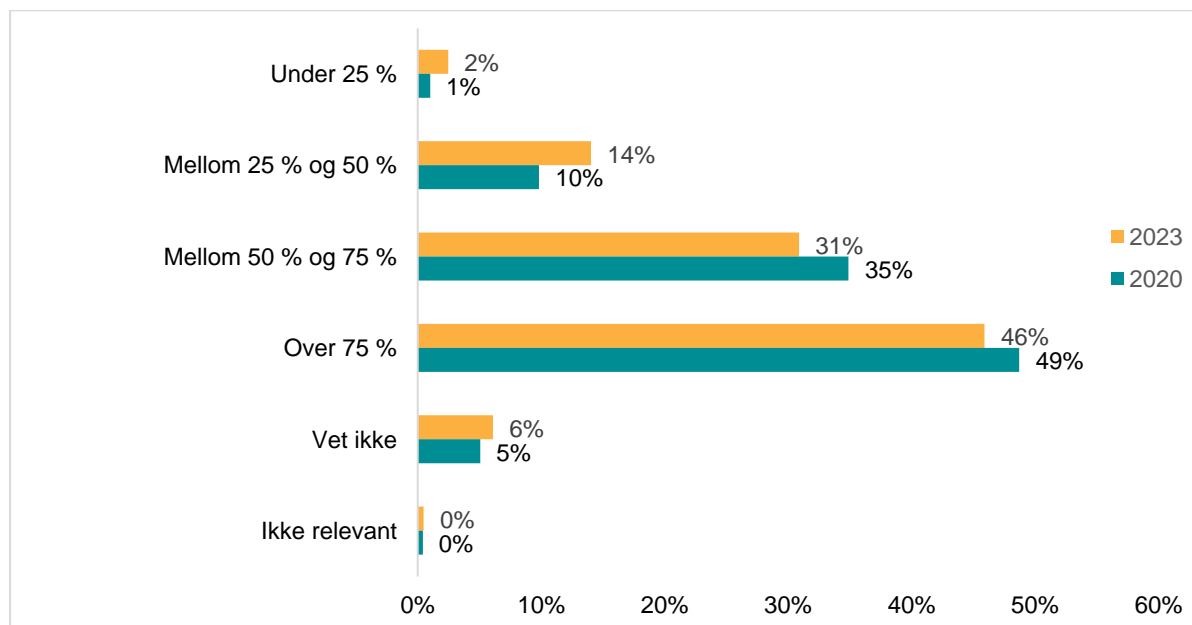


Et flertall er enige i at de har hyppigere serveringsfrekvens av fisk og sjømat sammenlignet med før kursdeltakelse, nesten 6 av 10 barnehager rapporterer dette, selv om andelen er lavere enn i 2020. Litt over halvparten mener at det generelle kostholdet i barnehagen har blitt sunnere, en signifikant nedgang fra 62 % i 2020. Det er også færre som mener at barna spiser mer fisk og sjømat i barnehagen sammenlignet med forrige undersøkelse. Rundt 1 av 3 barnehager mener at flere barn fra mindre ressurssterke hjem spiser mer fisk og sjømat; her er det imidlertid ingen nedgang sammenlignet med 2020.

3.3.4 Inntrykk av hvor mange barn som liker fisk

Her ser vi nærmere styrer/daglig leders inntrykk av hvor mange barn som liker fisk i deres barnehage.

Figur 3.16 Nå noen spørsmål om omfanget av barn som du har inntrykk av at liker fisk. Alt i alt, hvor stor andel av barna i din barnehage har du inntrykk av at liker fisk? Vi er ute etter din overordnede opplevelse av dette. n=1005



Nesten halvparten av barnehagene oppgir at over 75 % av barna i deres barnehage liker fisk, og like under en tredjedel anslår mellom 50 % og 75 %. Kombinert er det 77 % som anslår at over halvparten av barna liker fisk, en nedgang sammenlignet med 2020, da tilsvarende andel var på 84 %. Samtidig finner vi en signifikant økning i andel barnehager som oppgir at mellom 25 % og 50 % av barna liker fisk, fra 10 % i 2020 til 14 % i 2023. Rundt 2 % av barnehagene oppgir at under en fjerdedel av barna liker fisk; denne andelen har endret seg lite sammenlignet med 2020. Blant barnehagene som har deltatt i Fiskesprellkurs i løpet av de tre siste årene svarer 82 % at over halvparten av barna liker fisk, som er noe høyere enn gjennomsnittet, selv om forskjellen ikke er signifikant.

3.4 Utjevning av sosiale forskjeller

Fiskesprell er et ledd i det forebyggende folkehelsearbeidet, og skal bidra til å utjevne sosiale ulikheter i kosthold. En kunnskapsoversikt av sosial ulikhet i helse på befolkningsnivå viser til at grupper med lavere sosioøkonomisk posisjon (utdanningsnivå, yrke og inntekt) har høyere inntak av usunne matvarer enn grupper med høyere sosioøkonomisk posisjon³.

I dette delkapittelet ser vi nærmere på i hvilken grad Fiskesprell bidrar til å jevne ut sosiale forskjeller når det gjelder kosthold. Siden vi i denne undersøkelsen kun fokuserer på hva barna spiser i barnehagen, og ikke hjemme, har vi begrensede forutsetninger for å utforske denne problemstillingen. Vi kan likevel kaste lys over den ved å triangulere funn fra denne undersøkelsen med funn fra andre undersøkelser, med den bredere befolkningen som målgruppe. Med en slik tilnærming blir det nødvendig å legge enkelte forutsetninger til grunn; (1) i enhver enkelt barnehage har alle barn lik tilgang til fisk og sjømat, (2) selv om sosioøkonomisk status varierer mellom ulike barnehagekretser, vil det også være variasjoner blant barn i individuelle barnehager, (3) vi kan identifisere

³ Dahl E, Bergsli H, van der Wehl KA. (2014), *Sosial ulikhet i helse: En norsk kunnskapsoversikt*. Oslo: Høgskolen i Oslo og Akershus.

sosioøkonomiske forskjeller i konsum av fisk og sjømat. Ved hjelp av triangulering kan vi utforske den tredje forutsetningen. I tillegg kan vi se på utviklingen i konsumet over tid, både i barnehager og i befolkningen generelt, og se på i hvilke grad variasjonene samsvarer med det vi observerer fra Fiskesprellundersøkelsen. Som datagrunnlag vil vi benytte Ipsos' syndikerte undersøkelser Middagsdagboka (2019 og 2023), Spisefakta (2023) samt Norgestrackeren (2023) som Ipsos gjennomfører for Sjømatrådet.

Det første steget blir å etablere hvordan konsum av fisk og sjømat varierer med sosioøkonomisk status. Tall fra Middagsdagboka viser at det er betydelig forskjeller i konsum av fisk eller fiskeprodukter som hovedingrediens i middagen avhengig av både inntekt og utdanning.

På landsbasis er andelen middager med fisk eller fiskeprodukter som hovedingrediens 16 %; blant husstander med inntekt under 300.000 kr er andelen kun 10 %. Blant husstander der respondenten har videregående som høyeste utdanning er andelen 13 %.

Data fra Middagsdagboka viser at husholdningene med lavest inntekt er underrepresentert i alle fisk- og sjømatkategorier, men aller mest når det gjelder hvit fisk som torsk og sei; 3 % av alle middager sammenlignet med 6 % blant alle husholdninger. Når vi utforsker ulike fisk- og sjømatkategorier i Norgestrackeren finner vi at inntekt har størst innvirkning når det gjelder konsum av torsk, ørret, sei og skalldyr. 80 % av husholdningene med inntekt på over 800.000 kroner spiste torsk til middag i løpet av de siste tre månedene, blant husholdninger med inntekt under 300.000 kroner er tilsvarende andel kun 50 %. Det er mindre forskjeller når vi ser på skrei og tunfisk, og lavinntektshusholdninger er overrepresentert når det gjelder konsum av makrell (40 %, mot et gjennomsnitt på 30 %).

Middagsdagboka viser også at alle kategorier fisk og sjømat er mindre representert på middagsbordet blant husholdninger der respondenten kun har videregående utdanning, men utslaget på utdanning er mindre enn det er på inntekt. Videre ser det ut som utslaget på fisk- og sjømatkonsum er klart størst på den laveste inntektskategorien, husholdninger med under 300.000 i inntekt.

I Spisefakta-studien fra 2021 kan vi se nærmere på forskjeller i konsum av ulike typer fisk- og sjømat mellom husholdninger med inntekt på under 300.000 kroner og befolkningen generelt. Forskjellen er størst når det gjelder konsum av laks/ørret, torsk og skalldyr. Det er imidlertid liten forskjell når det gjelder konsum av panert fisk, fiskepudding og fiskeboller. I tillegg er konsumet av makrell høyere i lavinntektshusholdninger enn i befolkningen generelt.

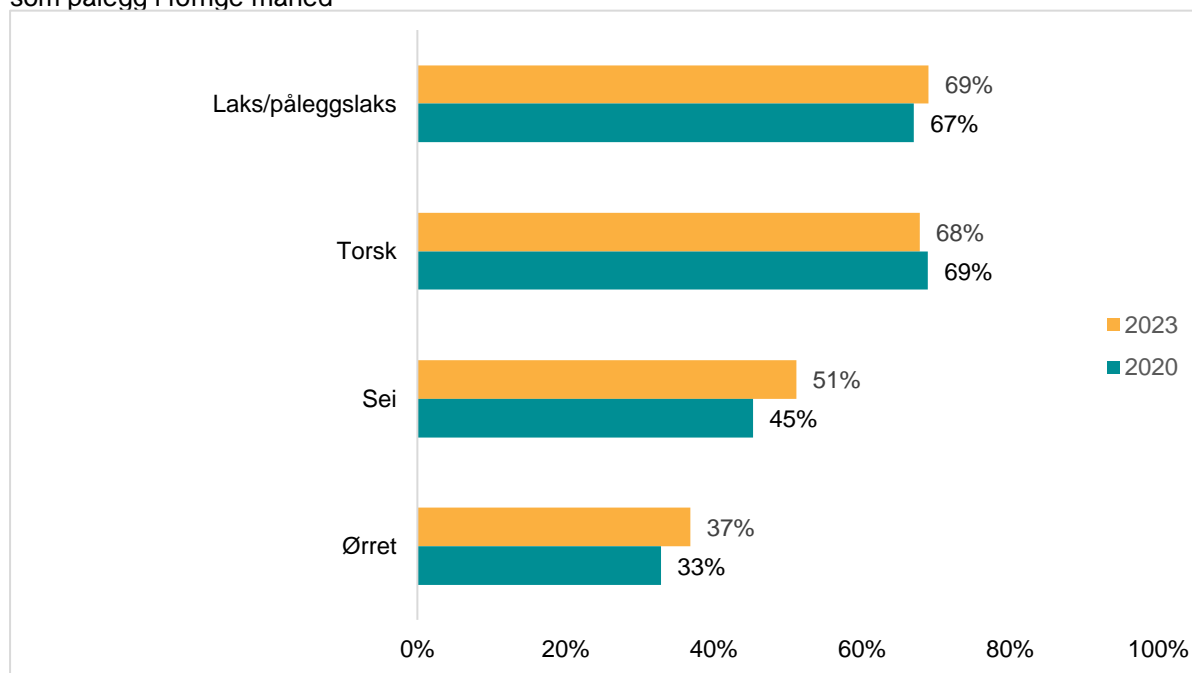
Trekk fra de tre ovennevnte studiene viser at inntektsforskjeller gjør seg mest gjeldende for konsum av ubehandlet rød eller hvit fisk, men har mindre utslag for konsum av prosessert fisk og makrell.

Overordnet sett ser vi av Fiskesprellundersøkelsen at konsumet av fisk og sjømat i norske barnehager har gått noe ned sammenlignet med den forrige undersøkelsen i 2020. Dette samsvarer med trendene observert i Middagsdagboka fra omtrent samme tidsperiode. Vi så imidlertid at utviklingen varierer med typen fisk og sjømat.

I barnehagene holder servering av makrell, prosessert fisk og kaviar seg på samme nivå som i 2020, men nedgangen er størst når det gjelder servering av laks, torsk og sei, med en mindre nedgang for ørret. Dette er imidlertid ikke tilfelle når vi kun ser på barnehager som har deltatt i Fiskesprellkurs i løpet av de tre siste årene før gjennomføringen av undersøkelsene i 2020 og 2023. Figur 3.17 indikerer at serveringen av ubehandlet fisk forholder seg stabilt, eller øker noe (ikke signifikant økning, så må behandles som indikativt).

Figur 3.17 Serveres følgende type fisk eller sjømat i din barnehage? Kun blant barnehager som har deltatt i Fiskesprellkurs de tre siste år, 2023 vs 2020, utvalgte kategorier n=84 (2023)

Filter: Barnehagen serverte varm fisk/sjømat i forrige måned og/eller barnehagen serverte fisk/sjømat som pålegg i forrige måned



Som nevnt kan ikke denne undersøkelsen gi noe klart eller eksakt svar på hvorvidt Fiskesprell bidrar til å utjevne sosiale forskjeller i kostholdet. For å konkludere måtte vi ha hatt informasjon om konsum av fisk og sjømat i husholdningene til barna i barnehagene som har deltatt i undersøkelsen. Likevel kan vi konkludere med følgende:

- (1) Konsum av fisk og sjømat i norske husholdninger varierer med sosioøkonomisk status, og særlig inntekt
- (2) Variasjonene er størst når det gjelder konsum av ubehandlet fisk
- (3) Servering av ubehandlet fisk har gått ned i norske barnehager fra 2020 til 2023
- (4) Blant barnehager som har deltatt på Fiskesprellkurs har serveringen av ubehandlet fisk i verste fall har holdt seg stabil.

Dette gir en indikasjon på at Fiskesprell bidrar til utjevning av sosiale forskjeller, i den forstand at barn i barnehager som er del av programmet får et bredere tilbud av fisk og sjømat enn barn i barnehager som står utenfor, og fører til bedre dekning av kategorier som vi vet barn vil ha forskjellig tilgang til hjemme, avhengig av husholdningens sosioøkonomiske status. For å kunne konkludere må dette imidlertid utforskes nærmere ved hjelp av andre studier, som retter seg mot både husholdninger og barnehager i samme område.

4. Oppsummering

Siden forrige Fiskesprell-undersøkelse ble gjennomført tidlig i 2020, til gjennomføringen av denne undersøkelsen høsten 2023, har Norge gått gjennom større endringer enn det vi har vært vant til i en 'vanlig' 3-4 årsperiode. Pandemien, etterfulgt av perioder med høye strømpriser, inflasjon og 'dyrtid', har ført til endringer i livsstil, hvordan vi jobber og lever, og også i kjøpekraft. Disse endringene vil også påvirke barnehagene, og deres prioriteringer.

Det er tydelig at grunnlaget for å engasjere seg i Fiskesprell også har blitt påvirket av dette, og dataene viser det samme. Etter høy deltakelse (9 %) i 2019, gikk deltakelsen ned i det første pandemiåret 2020 (3 %), og har ligget omtrent på 4 % i både 2021 og 2022. I 2023 observerer vi imidlertid en økning i deltakelsen, i år har 6 % deltatt. Nedgangen i deltakelse er mest markant på trinn 1 og 2. Det er mindre svingninger i barnehager som har mottatt råvarestøtte, 3 % har mottatt råvarestøtte i år, sammen andel som i 2019.

Det er ingen signifikante endringer når det gjelder i hvor stor grad barnehager serverer varm mat, hverken i utbredelse eller hyppighet. Det er en svak oppgang i andel barnehager som svarer at de aldri serverer varm fisk og sjømat, men denne endringen er ikke signifikant. Serveringsfrekvensen av varm fisk og sjømat er imidlertid høyere blant barnehager som har deltatt på kurs eller mottatt råvarestøtte, og det samme er tilfelle når det gjelder fisk og sjømat som ingrediens i kalde retter. Det er imidlertid få forskjeller mellom servering av fisk og sjømat som pålegg mellom kursdeltakere og barnehager generelt.

Det er større forskjeller mellom 2020 og 2023 hvis vi ser på hva slags fisk og sjømat som blir servert i barnehagene. Blant de vanligste produktene, som makrell/makrell i tomat, prosessert fisk (fiskepinner, fiskekake etc) og kaviar er det få endringer i hvor mange barnehager som serverer dem. Når det gjelder ubehandlet fisk kan vi imidlertid observere at færre barnehager serverer det enn i 2020. Dette gjelder særlig for laks/påleggslaks og torsk.

Hvilke fisk- og sjømatprodukter som blir servert kan variere mye hvis vi sammenligner barnehager som har deltatt på kurs i løpet av de tre siste årene med populasjonen generelt. Det er lite forskjell mellom disse når det gjelder de vanligste produktene, som makrell/makrell i tomat og prosessert fisk. Servering av laks, torsk, ørret og sei er imidlertid mer vanlig blant barnehagene som har deltatt på kurs.

Det er nærliggende å tro at mengden fisk og sjømat som blir spist i barnehagen har sammenheng med hvor hyppig det serveres, og *hva* som serveres. Konsumindeksen, som baserer seg på respondentens anslag av hvor mye fisk og sjømat barna spiser, viser at konsumet totalt sett har gått noe ned siden forrige undersøkelse. Konsumindeksen er imidlertid høyere enn gjennomsnittet blant barnehager som har deltatt på kurs, og nedgangen i konsum mindre enn den er for alle barnehager totalt sett.

Når vi ser på konsum av fisk og sjømat er det også viktig å påpeke at barnehagenes forutsetninger har endret seg. Færre barnehager svarer at de har oppskrifter og kompetanse til å tilberede fisk og sjømat enn i 2020, og andelen som mener de har god tilgang på fisk og sjømat har også gått ned. De økonomiske forutsetningene har også endret seg; i 2020 svarte 74 % at de har økonomi til å kjøpe fisk og sjømat, i 2023 er andelen kun 58 %.

Det er nærliggende å tro at hvorvidt barna liker fisk har en viss sammenheng med eksponering. Respondentene ble spurt om å anslå hvilken andel av barna som liker fisk, og andelen som mener over halvparten av barna liker fisk har gått ned fra 84 % i 2020 til 77 % i 2023.

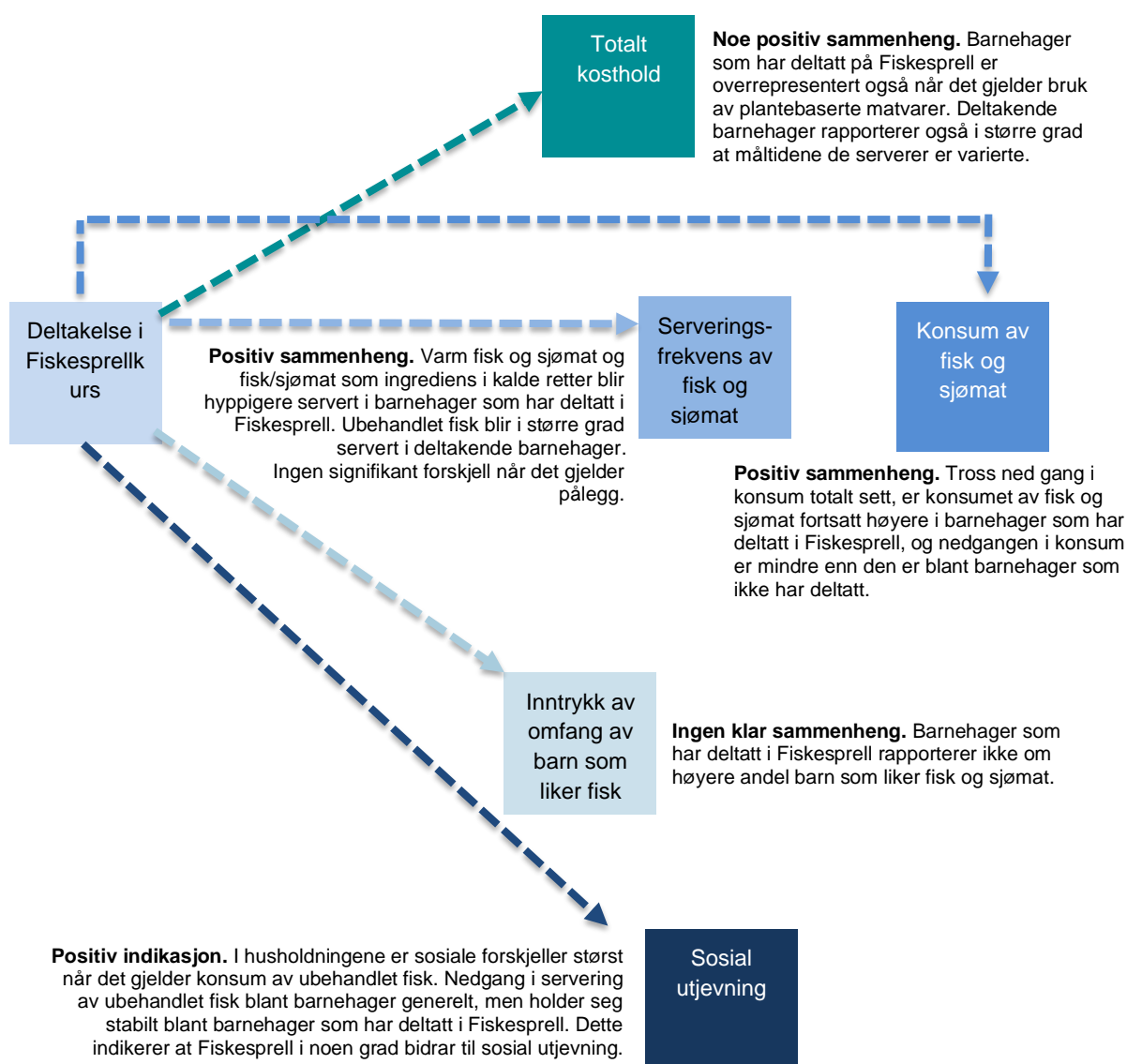
Barnehagene som har deltatt i Fiskesprell-programmet ble også bedt om selv å rapportere hva slags effekt de tror det har hatt. I de ansattes egne øyne er effekten lavere enn i 2020 med hensyn til hvor ofte fisk og sjømat serveres, hvorvidt kostholdet har blitt sunnere som følge av programmet, og hvorvidt det fører til at barna spiser mer fisk og sjømat. Det er ingen endringer i synet på hvorvidt flere barn fra mindre ressurssterke hjem spiser mer fisk og sjømat.

Konsum av fisk og sjømat har en sammenheng med sosioøkonomisk status, og ved å benytte sekundærdata observerer vi at konsumet særlig varierer med inntekt. Variasjonene er også av ulik størrelse avhengig av *hva slags* fisk og sjømat vi ser på. Primært spises det mindre ubehandlet fisk i husholdninger med lavere inntekt. Servering av ubehandlet fisk har gått ned i norske barnehager

siden 2020, men denne nedgangen observeres ikke blant barnehager som har deltatt på Fiskesprellkurs. Dette indikerer at programmet bidrar til å utjevne sosiale ulikheter, i den grad at barn fra alle sosiale stratum får tilgang til et bredere utvalg fisk- og sjømatprodukter i deltakende barnehager.

Figur 5.1 Illustrasjon av sammenheng mellom deltakelse i Fiskesprell og positive utfall

Figuren under illustrerer sentrale funn satt i sammenheng med Fiskesprells formål. Det må understrekes at disse sammenhengene er deskriptive, og baserer seg på sammenligning av utfall i deltakende barnehager og barnehager generelt. Disse sammenhengene må ikke forveksles med effekt, da kausalitet ikke har blitt etablert, og det kan være andre variabler vi ikke måler som fungerer som medierende faktorer.



Vedlegg 1. Kjennetegn ved barnehagene i spørreundersøkelsen

Tabell V1. Først noen bakgrunnsspørsmål om din barnehage. Min barnehage er...

	Antall	Andel
Offentlig	266	44 %
Privat	339	56 %
Sum	605	100 %

Tabell V2. Hvor mange barn går totalt i din barnehage?

	Antall	Andel
Inntil 29	150	25 %
30 - 49	153	25 %
50 - 69	154	25 %
70 og over	143	24 %

Tabell V3. Hvor mange ansatte er det i din barnehage?

	Antall	Andel
Inntil 9	156	26 %
10 – 14	152	25 %
15 – 20	157	26 %
Over 20	139	23 %

Tabell V4. Er det kokk eller dedikert kjøkkenansvarlig (ansatt som er ansvarlig for matlagingen til barn) i din barnehage?

	Antall	Andel
Ja	143	24 %
Nei	462	76 %
Vet ikke	0	0 %
Sum	605	100 %

Tabell V6. Fylke

2020	Antall	Andel
Oslo	68	11 %
Rogaland	48	8 %
Møre og Romsdal	21	3 %
Nordland	49	8 %
Viken	112	19 %
Innlandet	39	6 %
Vestfold og Telemark	58	10 %
Agder	46	8 %
Vestland	78	13 %
Trøndelag	45	7 %
Troms og Finnmark	41	7 %
Uoppgitt	0	0 %
Sum	605	100 %

Vedlegg 2. Spørreskjema

startdato	Dato
♦ range:*	
♦ afilla:sys_date c	
Dato <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> 1	
uke	Uke
♦ range:*	
♦ afilla:sys_week c	
<input type="text"/> <input type="text"/> 1	
ukedag	Ukedag
♦ range:*	
♦ afilla:sys_dayofweek c	
<input type="checkbox"/> 1	
webid	Web id
♦ range:*	
♦ afilla:sms_webid c	
<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> 1	
prosjekt	Prosjektnummer
♦ afilla:sms_prosjekt c	
<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> 1	
liste	Listegrunnlag
♦ range:*	
Ordinært basetrek (Ipsos MMIs Nettforum)	<input type="radio"/> 1
Kundeliste	<input type="radio"/> 2
Vervet på CATI	<input type="radio"/> 3
Vervet fra eBase	<input type="radio"/> 4
orgnr	Web id
♦ range:*	
♦ afilla:sms_orgnr c	
<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> 1	
Information	
kommunestyling	Hvilken kommune tilhører din barnehage?
♦ range:*	

kommunestyling	Hvilken kommune tilhører din barnehage?
	<input type="radio"/> 1
Alstahaug (Nordland)	<input type="radio"/> 1
Alta (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 2
Alvdal (Innlandet)	<input type="radio"/> 3
Alver (Vestland)	<input type="radio"/> 4
Andøy (Nordland)	<input type="radio"/> 5
Aremark (Viken)	<input type="radio"/> 6
Arendal (Agder)	<input type="radio"/> 7
Asker (Viken)	<input type="radio"/> 8
Askvoll (Vestland)	<input type="radio"/> 9
Askøy (Vestland)	<input type="radio"/> 10
Aukra (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 11
Aure (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 12
Aurland (Vestland)	<input type="radio"/> 13
Aurskog-Høland (Viken)	<input type="radio"/> 14
Austevoll (Vestland)	<input type="radio"/> 15
Austrheim (Vestland)	<input type="radio"/> 16
Averøy (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 17
Balsfjord (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 18
Bamble (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 19
Bardu (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 20
Beiar (Nordland)	<input type="radio"/> 21
Bergen (Vestland)	<input type="radio"/> 22
Berlevåg (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 23
Bindal (Nordland)	<input type="radio"/> 24
Birkenes (Agder)	<input type="radio"/> 25
Bjerkreim (Rogaland)	<input type="radio"/> 26
Bjørnafjorden (Vestland)	<input type="radio"/> 27
Bodø (Nordland)	<input type="radio"/> 28
Bokn (Rogaland)	<input type="radio"/> 29
Bremanger (Vestland)	<input type="radio"/> 30
Brønnøy (Nordland)	<input type="radio"/> 31
Bygland (Agder)	<input type="radio"/> 32
Bykle (Agder)	<input type="radio"/> 33

kommunestyling	Hvilken kommune tilhører din barnehage?
Bærum (Viken)	<input type="radio"/> 34
Bø (Nordland) (Nordland)	<input type="radio"/> 35
Bømlo (Vestland)	<input type="radio"/> 36
Båtsfjord (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 37
Deatnu-Tana (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 38
Dovre (Innlandet)	<input type="radio"/> 39
Drammen (Viken)	<input type="radio"/> 40
Drangedal (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 41
Dyrøy (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 42
Dønna (Nordland)	<input type="radio"/> 43
Eidfjord (Vestland)	<input type="radio"/> 44
Eidskog (Innlandet)	<input type="radio"/> 45
Eidsvoll (Viken)	<input type="radio"/> 46
Eigersund (Rogaland)	<input type="radio"/> 47
Elverum (Innlandet)	<input type="radio"/> 48
Enebakk (Viken)	<input type="radio"/> 49
Engerdal (Innlandet)	<input type="radio"/> 50
Etne (Vestland)	<input type="radio"/> 51
Etnedal (Innlandet)	<input type="radio"/> 52
Evenes (Nordland)	<input type="radio"/> 53
Evje og Hornnes (Agder)	<input type="radio"/> 54
Farsund (Agder)	<input type="radio"/> 55
Fauske – Fuosko (Nordland)	<input type="radio"/> 56
Fedje (Vestland)	<input type="radio"/> 57
Fitjar (Vestland)	<input type="radio"/> 58
Fjaler (Vestland)	<input type="radio"/> 59
Fjord (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 60
Flakstad (Nordland)	<input type="radio"/> 61
Flatanger (Trøndelag)	<input type="radio"/> 62
Flekkefjord (Agder)	<input type="radio"/> 63
Flesberg (Viken)	<input type="radio"/> 64
Flå (Viken)	<input type="radio"/> 65
Follidal (Innlandet)	<input type="radio"/> 66

kommunestyling	Hvilken kommune tilhører din barnehage?
Fredrikstad (Viken)	○ 67
Frogn (Viken)	○ 68
Froland (Agder)	○ 69
Frosta (Trøndelag)	○ 70
Frøya (Trøndelag)	○ 71
Fyresdal (Vestfold og Telemark)	○ 72
Færder (Vestfold og Telemark)	○ 73
Gáivuotna – Kåfjord – Kaivuono (Troms og Finnmark)	○ 74
Gamvik (Troms og Finnmark)	○ 75
Gausdal (Innlandet)	○ 76
Gildeskål (Nordland)	○ 77
Giske (Møre og Romsdal)	○ 78
Gjemnes (Møre og Romsdal)	○ 79
Gjerdrum (Viken)	○ 80
Gjerstad (Agder)	○ 81
Gjesdal (Rogaland)	○ 82
Gjøvik (Innlandet)	○ 83
Gloppen (Vestland)	○ 84
Gol (Viken)	○ 85
Gran (Innlandet)	○ 86
Grane (Nordland)	○ 87
Gratangen (Troms og Finnmark)	○ 88
Grimstad (Agder)	○ 89
Grong (Trøndelag)	○ 90
Grue (Innlandet)	○ 91
Gulen (Vestland)	○ 92
Guovdageaidnu – Kautokeino (Troms og Finnmark)	○ 93
Hadsel (Nordland)	○ 94
Halden (Viken)	○ 95
Hamar (Innlandet)	○ 96
Hamarøy (Nordland)	○ 97
Hammerfest (Troms og Finnmark)	○ 98
Hareid (Møre og Romsdal)	○ 99

kommunestyling	Hvilken kommune tilhører din barnehage?
Harstad (Troms og Finnmark)	○ 100
Hasvik (Troms og Finnmark)	○ 101
Hattfjelldal (Nordland)	○ 102
Haugesund (Rogaland)	○ 103
Heim (Trøndelag)	○ 104
Hemnes (Nordland)	○ 105
Hemsedal (Viken)	○ 106
Herøy (Møre og Romsdal) (Møre og Romsdal)	○ 107
Herøy (Nordland) (Nordland)	○ 108
Hitra (Trøndelag)	○ 109
Hjartdal (Vestfold og Telemark)	○ 110
Hjelmeland (Rogaland)	○ 111
Hol (Viken)	○ 112
Hole (Viken)	○ 113
Holmestrand (Vestfold og Telemark)	○ 114
Holtålen (Trøndelag)	○ 115
Horten (Vestfold og Telemark)	○ 116
Hurdal (Viken)	○ 117
Hustadvika (Møre og Romsdal)	○ 118
Hvaler (Viken)	○ 119
Hyllestad (Vestland)	○ 120
Hægebostad (Agder)	○ 121
Høyanger (Vestland)	○ 122
Høylandet (Trøndelag)	○ 123
Hå (Rogaland)	○ 124
Ibestad (Troms og Finnmark)	○ 125
Inderøy (Trøndelag)	○ 126
Indre Fosen (Trøndelag)	○ 127
Indre Østfold (Viken)	○ 128
Iveland (Agder)	○ 129
Jevnaker (Viken)	○ 130
Kárásiohka – Karasjok (Troms og Finnmark)	○ 131
Karlsøy (Troms og Finnmark)	○ 132

kommunestyling	Hvilken kommune tilhører din barnehage?
Karmøy (Rogaland)	<input type="radio"/> 133
Kinn (Vestland)	<input type="radio"/> 134
Klepp (Rogaland)	<input type="radio"/> 135
Kongsberg (Viken)	<input type="radio"/> 136
Kongsvinger (Innlandet)	<input type="radio"/> 137
Kragerø (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 138
Kristiansand (Agder)	<input type="radio"/> 139
Kristiansund (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 140
Krødsherad (Viken)	<input type="radio"/> 141
Kvam (Vestland)	<input type="radio"/> 142
Kvinesdal (Agder)	<input type="radio"/> 143
Kvinnherad (Vestland)	<input type="radio"/> 144
Kviteseid (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 145
Kvitsøy (Rogaland)	<input type="radio"/> 146
Kvæfjord (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 147
Kvænangen (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 148
Larvik (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 149
Lebesby (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 150
Leirfjord (Nordland)	<input type="radio"/> 151
Leka (Trøndelag)	<input type="radio"/> 152
Lesja (Innlandet)	<input type="radio"/> 153
Levanger (Trøndelag)	<input type="radio"/> 154
Lier (Viken)	<input type="radio"/> 155
Lierne (Trøndelag)	<input type="radio"/> 156
Lillehammer (Innlandet)	<input type="radio"/> 157
Lillesand (Agder)	<input type="radio"/> 158
Lillestrøm (Viken)	<input type="radio"/> 159
Lindesnes (Agder)	<input type="radio"/> 160
Loabák – Lavangen (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 161
Lom (Innlandet)	<input type="radio"/> 162
Loppa (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 163
Lund (Rogaland)	<input type="radio"/> 164
Lunner (Viken)	<input type="radio"/> 165

kommunestyling	Hvilken kommune tilhører din barnehage?
Lurøy (Nordland)	<input type="radio"/> 166
Luster (Vestland)	<input type="radio"/> 167
Lyngdal (Agder)	<input type="radio"/> 168
Lyngen (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 169
Lærdal (Vestland)	<input type="radio"/> 170
Lødingen (Nordland)	<input type="radio"/> 171
Lørenskog (Viken)	<input type="radio"/> 172
Løten (Innlandet)	<input type="radio"/> 173
Malvik (Trøndelag)	<input type="radio"/> 174
Marker (Viken)	<input type="radio"/> 175
Masfjorden (Vestland)	<input type="radio"/> 176
Melhus (Trøndelag)	<input type="radio"/> 177
Meløy (Nordland)	<input type="radio"/> 178
Meråker (Trøndelag)	<input type="radio"/> 179
Midtre Gauldal (Trøndelag)	<input type="radio"/> 180
Midt-Telemark (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 181
Modalen (Vestland)	<input type="radio"/> 182
Modum (Viken)	<input type="radio"/> 183
Molde (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 184
Moskenes (Nordland)	<input type="radio"/> 185
Moss (Viken)	<input type="radio"/> 186
Målselv (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 187
Måsøy (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 188
Namsos (Trøndelag)	<input type="radio"/> 189
Namsskogan (Trøndelag)	<input type="radio"/> 190
Nannestad (Viken)	<input type="radio"/> 191
Narvik (Nordland)	<input type="radio"/> 192
Nes (Viken)	<input type="radio"/> 193
Nesbyen (Viken)	<input type="radio"/> 194
Nesna (Nordland)	<input type="radio"/> 195
Nesodden (Viken)	<input type="radio"/> 196
Nissedal (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 197
Nittedal (Viken)	<input type="radio"/> 198

kommunestyling	Hvilken kommune tilhører din barnehage?
Nome (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 199
Nord-Aurdal (Innlandet)	<input type="radio"/> 200
Nord-Fron (Innlandet)	<input type="radio"/> 201
Nordkapp (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 202
Nord-Odal (Innlandet)	<input type="radio"/> 203
Nordre Follo (Viken)	<input type="radio"/> 204
Nordre Land (Innlandet)	<input type="radio"/> 205
Nordreisa (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 206
Nore og Uvdal (Viken)	<input type="radio"/> 207
Notodden (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 208
Nærøysund (Trøndelag)	<input type="radio"/> 209
Oppdal (Trøndelag)	<input type="radio"/> 210
Orkland (Trøndelag)	<input type="radio"/> 211
Os (Innlandet)	<input type="radio"/> 212
Osen (Trøndelag)	<input type="radio"/> 213
Oslo kommune (Oslo)	<input type="radio"/> 214
Osterøy (Vestland)	<input type="radio"/> 215
Overhalla (Trøndelag)	<input type="radio"/> 216
Porsanger – Porsángu – Porsanki (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 217
Porsgrunn (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 218
Raarvihke – Røyrvik (Trøndelag)	<input type="radio"/> 219
Rakkestad (Viken)	<input type="radio"/> 220
Rana (Nordland)	<input type="radio"/> 221
Randaberg (Rogaland)	<input type="radio"/> 222
Rauma (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 223
Rendalen (Innlandet)	<input type="radio"/> 224
Rennebu (Trøndelag)	<input type="radio"/> 225
Rindal (Trøndelag)	<input type="radio"/> 226
Ringebu (Innlandet)	<input type="radio"/> 227
Ringerike (Viken)	<input type="radio"/> 228
Ringsaker (Innlandet)	<input type="radio"/> 229
Risør (Agder)	<input type="radio"/> 230
Rollag (Viken)	<input type="radio"/> 231

kommunestyling	Hvilken kommune tilhører din barnehage?
Rælingen (Viken)	<input type="radio"/> 232
Rødøy (Nordland)	<input type="radio"/> 233
Røros (Trøndelag)	<input type="radio"/> 234
Røst (Nordland)	<input type="radio"/> 235
Råde (Viken)	<input type="radio"/> 236
Salangen (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 237
Saltidal (Nordland)	<input type="radio"/> 238
Samnanger (Vestland)	<input type="radio"/> 239
Sande (Møre og Romsdal) (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 240
Sandefjord (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 241
Sandnes (Rogaland)	<input type="radio"/> 242
Sarpsborg (Viken)	<input type="radio"/> 243
Sauda (Rogaland)	<input type="radio"/> 244
Sel (Innlandet)	<input type="radio"/> 245
Selbu (Trøndelag)	<input type="radio"/> 246
Seljord (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 247
Senja (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 248
Sigdal (Viken)	<input type="radio"/> 249
Siljan (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 250
Sirdal (Agder)	<input type="radio"/> 251
Skaun (Trøndelag)	<input type="radio"/> 252
Skien (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 253
Skiptvet (Viken)	<input type="radio"/> 254
Skjervøy (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 255
Skjåk (Innlandet)	<input type="radio"/> 256
Smøla (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 257
Snåase – Snåsa (Trøndelag)	<input type="radio"/> 258
Sogndal (Vestland)	<input type="radio"/> 259
Sokndal (Rogaland)	<input type="radio"/> 260
Sola (Rogaland)	<input type="radio"/> 261
Solund (Vestland)	<input type="radio"/> 262
Sortland – Suortá (Nordland)	<input type="radio"/> 263
Stad (Vestland)	<input type="radio"/> 264

kommunestyling	Hvilken kommune tilhører din barnehage?
Stange (Innlandet)	<input type="radio"/> 265
Stavanger (Rogaland)	<input type="radio"/> 266
Steigen (Nordland)	<input type="radio"/> 267
Steinkjer (Trøndelag)	<input type="radio"/> 268
Stjørdal (Trøndelag)	<input type="radio"/> 269
Stord (Vestland)	<input type="radio"/> 270
Stor-Elvdal (Innlandet)	<input type="radio"/> 271
Storfjord – Omasvuotna – Omasvuono (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 272
Strand (Rogaland)	<input type="radio"/> 273
Stranda (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 274
Stryn (Vestland)	<input type="radio"/> 275
Sula (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 276
Suldal (Rogaland)	<input type="radio"/> 277
Sunnidal (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 278
Sunnfjord (Vestland)	<input type="radio"/> 279
Sumadal (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 280
Sveio (Vestland)	<input type="radio"/> 281
Sykkylven (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 282
Sømna (Nordland)	<input type="radio"/> 283
Søndre Land (Innlandet)	<input type="radio"/> 284
Sør-Aurdal (Innlandet)	<input type="radio"/> 285
Sørfold (Nordland)	<input type="radio"/> 286
Sør-Fron (Innlandet)	<input type="radio"/> 287
Sør-Odal (Innlandet)	<input type="radio"/> 288
Sørreisa (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 289
Sør-Varanger (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 290
Time (Rogaland)	<input type="radio"/> 291
Tingvoll (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 292
Tinn (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 293
Tjeldsund (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 294
Tokke (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 295
Tolga (Innlandet)	<input type="radio"/> 296
Tromsø (Troms og Finnmark)	<input type="radio"/> 297

kommunestyling	Hvilken kommune tilhører din barnehage?
	Trondheim (Trøndelag) <input type="radio"/> 298
	Trysil (Innlandet) <input type="radio"/> 299
	Træna (Nordland) <input type="radio"/> 300
	Tvedestrand (Agder) <input type="radio"/> 301
	Tydal (Trøndelag) <input type="radio"/> 302
	Tynset (Innlandet) <input type="radio"/> 303
	Tysnes (Vestland) <input type="radio"/> 304
	Tysvær (Rogaland) <input type="radio"/> 305
	Tønsberg (Vestfold og Telemark) <input type="radio"/> 306
	Ullensaker (Viken) <input type="radio"/> 307
	Ullensvang (Vestland) <input type="radio"/> 308
	Ulstein (Møre og Romsdal) <input type="radio"/> 309
	Ulvik (Vestland) <input type="radio"/> 310
	Unjárga-Nesseby (Troms og Finnmark) <input type="radio"/> 311
	Utsira (Rogaland) <input type="radio"/> 312
	Vadsø (Troms og Finnmark) <input type="radio"/> 313
	Vaksdal (Vestland) <input type="radio"/> 314
	Valle (Agder) <input type="radio"/> 315
	Vang (Innlandet) <input type="radio"/> 316
	Vanylven (Møre og Romsdal) <input type="radio"/> 317
	Vardø (Troms og Finnmark) <input type="radio"/> 318
	Vefsn (Nordland) <input type="radio"/> 319
	Vega (Nordland) <input type="radio"/> 320
	Vegårshei (Agder) <input type="radio"/> 321
	Vennesla (Agder) <input type="radio"/> 322
	Verdal (Trøndelag) <input type="radio"/> 323
	Vestby (Viken) <input type="radio"/> 324
	Vestnes (Møre og Romsdal) <input type="radio"/> 325
	Vestre Slidre (Innlandet) <input type="radio"/> 326
	Vestre Toten (Innlandet) <input type="radio"/> 327
	Vestvågøy (Nordland) <input type="radio"/> 328
	Vevelstad (Nordland) <input type="radio"/> 329
	Vik (Vestland) <input type="radio"/> 330

kommunestyl ing	Hvilken kommune tilhører din barnehage?	
	Vindafjord (Rogaland)	<input type="radio"/> 331
	Vinje (Vestfold og Telemark)	<input type="radio"/> 332
	Volda (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 333
	Voss (Vestland)	<input type="radio"/> 334
	Værøy (Nordland)	<input type="radio"/> 335
	Vågan (Nordland)	<input type="radio"/> 336
	Vågå (Innlandet)	<input type="radio"/> 337
	Våler (Innlandet) (Innlandet)	<input type="radio"/> 338
	Våler (Viken) (Viken)	<input type="radio"/> 339
	Øksnes (Nordland)	<input type="radio"/> 340
	Ørland (Trøndelag)	<input type="radio"/> 341
	Ørsta (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 342
	Østre Toten (Innlandet)	<input type="radio"/> 343
	Øvre Eiker (Viken)	<input type="radio"/> 344
	Øyer (Innlandet)	<input type="radio"/> 345
	Øygarden (Vestland)	<input type="radio"/> 346
	Øystre Slidre (Innlandet)	<input type="radio"/> 347
	Åfjord (Trøndelag)	<input type="radio"/> 348
	Ål (Viken)	<input type="radio"/> 349
	Ålesund (Møre og Romsdal)	<input type="radio"/> 350
	Åmli (Agder)	<input type="radio"/> 351
	Åmot (Innlandet)	<input type="radio"/> 352
	Årdal (Vestland)	<input type="radio"/> 353
	Ås (Viken)	<input type="radio"/> 354
	Åseral (Agder)	<input type="radio"/> 355
	Åsnes (Innlandet)	<input type="radio"/> 356

q1	Først noen bakgrunnsspørsmål om din barnehage. Min barnehage er...	
	♦ range:*	
	offentlig	<input type="radio"/> 1
	privat	<input type="radio"/> 2

q2	Hvilken stilling har du i din barnehage?	
	♦ range:*	

q2	Hvilken stilling har du i din barnehage?
	Styrer/daglig leder <input type="radio"/> 1
	Pedagogisk leder <input type="radio"/> 2
	Assistent <input type="radio"/> 3
	Barn- og ungdomsarbeider <input type="radio"/> 4
	Kokk/kjøkkenansvarlig <input type="radio"/> 5
	Annen stilling, skriv inn: <input type="text"/> Open

q3	Hvor mange barn går totalt i din barnehage?
♦ range:*	
Skriv inn:	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> 1

q4	Hvor mange ansatte er det i din barnehage?
♦ range:*	
Skriv inn:	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> 1

q5	Er det kokk eller dedikert kjøkkenansvarlig (ansatt som er ansvarlig for matlagingen til barn) i din barnehage?
♦ range:*	
Ja	<input type="radio"/> 1
Nei	<input type="radio"/> 2
Vet ikke	<input type="radio"/> 3

q6	Serverer din barnehage mat til barna, dvs. alle typer mat, fra kald mat til varm mat?
♦ range:*	
Ja, vi serverer mat	<input type="radio"/> 1
♦ skip:Screened Nei, vi serverer ikke mat	<input type="radio"/> 2
♦ skip:Screened Vet ikke	<input type="radio"/> 3

q7	Så noen spørsmål om mat og måltider til barna i din barnehage. Hvor ofte ble det servert varm mat i din barnehage i forrige måned?
♦ range:*	
Hver hverdag	<input type="radio"/> 1
3-4 ganger i uken	<input type="radio"/> 2
1-2 ganger i uken	<input type="radio"/> 3
2-3 ganger i måneden	<input type="radio"/> 4
Ca. 1 gang i måneden	<input type="radio"/> 5
Aldri	<input type="radio"/> 6

q7	Så noen spørsmål om mat og måltider til barna i din barnehage. Hvor ofte ble det servert varm mat i din barnehage i forrige måned?
Vet ikke	<input type="radio"/> 7
Ikke relevant	<input type="radio"/> 8

q8	Hvor ofte ble det servert varm fisk/sjømat i din barnehage i forrige måned? Her regner du ikke med fisk/sjømat som pålegg.
♦ filter:\q7.a=1;2;3;4;5 ♦ range:*	
Hver hverdag	<input type="radio"/> 1
3-4 ganger i uken	<input type="radio"/> 2
1-2 ganger i uken	<input type="radio"/> 3
2-3 ganger i måneden	<input type="radio"/> 4
Ca. 1 gang i måneden	<input type="radio"/> 5
Aldri	<input type="radio"/> 6
Vet ikke	<input type="radio"/> 7
Ikke relevant	<input type="radio"/> 8

q9	Hvor ofte ble det servert fisk/sjømat som pålegg i din barnehage i forrige måned?
♦ <u>range:*</u>	
Hver hverdag	<input type="radio"/> 1
3-4 ganger i uken	<input type="radio"/> 2
1-2 ganger i uken	<input type="radio"/> 3
2-3 ganger i måneden	<input type="radio"/> 4
Ca. 1 gang i måneden	<input type="radio"/> 5
Aldri	<input type="radio"/> 6
Vet ikke	<input type="radio"/> 7
Ikke relevant	<input type="radio"/> 8

q9b	Hvor ofte ble det servert fisk/sjømat som ingrediens i andre kalde retter (som salat, <u>wraps</u> eller lignende) i forrige måned?
♦ <u>range:*</u>	
Hver hverdag	<input type="radio"/> 1
3-4 ganger i uken	<input type="radio"/> 2
1-2 ganger i uken	<input type="radio"/> 3

q9b	Hvor ofte ble det servert fisk/sjømat som ingrediens i andre kalde retter (som salat, <u>wraps</u> eller lignende) i forrige måned?
2-3 ganger i måneden	<input type="radio"/> 4
Ca. 1 gang i måneden	<input type="radio"/> 5
Aldri	<input type="radio"/> 6
Vet ikke	<input type="radio"/> 7
Ikke relevant	<input type="radio"/> 8

q10	Vennligst fordel barna inn i grupper etter hvor mye de spiser av fisk og sjømat som serveres i din barnehage. For eksempel: Dersom du mener omtrent 20 % av barna spiser mye, 30 % spiser middels, 40 % spiser lite og 10 % ikke spiser fisk og sjømat, svarer du 20, 30, 40, 10. Alle barna regnes med i fordelingen som summeres til 100 %.
Hvor mye spiser barna av fisk og sjømat som serveres i din barnehage? Andel av barna som....	
♦ filter:\q8.a=1;2;3;4;5\q9.a=1;2;3;4;5\q9b.a=1;2;3;4;5	
spiser mye fisk og sjømat:	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> 1
spiser middels av fisk og sjømat:	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> 2
spiser lite fisk og sjømat:	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> 3
ikke spiser fisk og sjømat:	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> 4
Kan ikke svare	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> 5

q11	Serveres følgende fisk eller sjømat i din barnehage? Flere svar mulig
♦ filter:\q8.a=1;2;3;4;5\q9.a=1;2;3;4;5\q9b.a=1;2;3;4;5	
♦ range:*	
Makrell eller makrell i tomat	<input type="checkbox"/> 1
Fiskepudding, fiskekake, fiskeburger, fiskekrateng eller fiskepinner	<input type="checkbox"/> 2
Kaviar	<input type="checkbox"/> 3
Laks/påleggslaks	<input type="checkbox"/> 4
Torsk	<input type="checkbox"/> 5
Reker/rekeost	<input type="checkbox"/> 6
Sei	<input type="checkbox"/> 7
Ørret	<input type="checkbox"/> 8
Sild/påleggssild	<input type="checkbox"/> 9
Hyse/kolje	<input type="checkbox"/> 10
Blåskjell	<input type="checkbox"/> 11
Sushi	<input type="checkbox"/> 12
Andre typer fisk eller sjømat, skriv inn:	Open
♦ <u>exclusive:ves</u> Ingen av disse	<input type="radio"/> 13

q12	Hvor enig eller uenig er du i disse påstandene? I min barnehage...						
♦ range: *	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	Ikke aktuelt
	1	2	3	4	5	6	7
♦ rot: liker de fleste barna fisk.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 1
har vi god kompetanse på å tilberede fisk og sjømat.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 2
har vi oppskrifter for å tilberede fisk og sjømat tilpasset antall barn.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 3
går det raskt å tilberede fisk og sjømat.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 4
har vi god tilgang på fersk fisk og sjømat.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 5
har vi økonomi til å kjøpe fisk og sjømat.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 6
har vi utstyr til å lage mat.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 7
utarbeider vi ukers-/månedsmenyer.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 8
har vi gode rutiner for mat og måltidsarbeidet.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 9
er vi opptatt av å redusere matsvinn.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 10
er vi opptatt av å servere bærekraftig mat.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 11

q13	Hva tror du skulle til for at barna skulle spist mer fisk og sjømat i din barnehage?
♦ range: *	Open
Skriv inn:	<input type="text"/>
♦ exclusive: ves.	<input type="radio"/> 1
Vet ikke	

q14	Tenk på når det serveres fisk og sjømat i din barnehage. Hvor ofte involveres barna i å lage denne maten?
♦ filter: \q8.a=1;2;3;4;5\q9.a=1;2;3;4;5\q9b.a=1;2;3;4;5	
♦ range: *	
Hver gang	<input type="radio"/> 1
Ofte	<input type="radio"/> 2
Av og til	<input type="radio"/> 3

q14	Tenk på når det serveres fisk og sjømat i din barnehage. Hvor ofte involveres barna i å lage denne maten?
Sjelden	<input type="radio"/> 4
Aldri	<input type="radio"/> 5
Vet ikke	<input type="radio"/> 6

q15	Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn? I min barnehage...						
♦ range:*							
	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	Ikke aktuelt
	1	2	3	4	5	6	7
♦ rot:r er mat og måltider som serveres varierte.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 1
serveres grønnsaker og frukt eller bær hver dag.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 2
er måltidene en pedagogisk arena der barna får medvirke i mat- og måltidsaktiviteter.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 3
har vi et mattilbud hvor plantebaserte matvarer er sentralt.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 4
har vi et mattilbud hvor fisk og sjømat er sentralt.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 5
legger vi til rette for minst tre faste måltider om dagen, med medbrakt eller servert mat.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 6
får barna god tid til å spise, minst 30 minutter.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 7
er arbeidet med mat og måltid forankret i årsplanen.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 8
er foreldre/foresatte opptatt av at vi serverer fisk og sjømat.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 9

q16	Nå noen spørsmål om din barnehages eventuelle deltakelse i det nasjonale kostholdsprogrammet Fiskesprell. Har ansatte i din barnehage deltatt på Fiskesprellkurs? Kryss av for flere alternativ dersom ansatte i din barnehage har deltatt på kurs flere år.
♦ range:*	

q16	<p>Nå noen spørsmål om din barnehages eventuelle deltakelse i det nasjonale kostholdsprogrammet Fiskesprell.</p> <p>Har ansatte i din barnehage deltatt på Fiskesprellkurs?</p> <p>Kryss av for flere alternativ dersom ansatte i din barnehage har deltatt på kurs flere år.</p>
Ja, i år	<input type="checkbox"/> 1
Ja, i 2022	<input type="checkbox"/> 2
Ja, i 2021	<input type="checkbox"/> 3
Ja, i 2020	<input type="checkbox"/> 4
Ja, i 2019	<input type="checkbox"/> 5
Ja, i 2018	<input type="checkbox"/> 6
Ja, i perioden mellom 2007 og 2017	<input type="checkbox"/> 7
♦ exclusive:yes Nei	<input type="radio"/> 8
♦ exclusive:yes Vet ikke	<input type="radio"/> 9

q17	<p>Har din barnehage mottatt råvarestøtte gjennom Fiskesprell ved arrangementer hvor foreldre/foresatte er <u>tilstede</u>?</p> <p>Dette kan for eksempel være foreldremøter, dugnader eller lignende hvor barna var involvert i matlagingen av fisk eller sjømat. Barnehager søker Fiskesprell om råvarestøtte til arrangementet. Dokumenterte utgifter til matvarer refunderes inntil et visst beløp.</p> <p>Kryss av for flere alternativ dersom din barnehage har mottatt råvarestøtte flere år.</p>
♦ range:*	
Ja, i år	<input type="checkbox"/> 1
Ja, i 2022	<input type="checkbox"/> 2
Ja, i 2021	<input type="checkbox"/> 3
Ja, i 2020	<input type="checkbox"/> 4
Ja, i 2019	<input type="checkbox"/> 5
Ja, i 2018	<input type="checkbox"/> 6
Ja, i perioden mellom 2007 og 2017	<input type="checkbox"/> 7
♦ exclusive:yes Nei	<input type="radio"/> 8
♦ exclusive:yes Vet ikke	<input type="radio"/> 9

q18	Hvilken type Fiskesprellkurs har ansatte i din barnehage deltatt på? De ordinære kursene er satt sammen i to trinn: På Trinn 1 sender barnehagen ansatte på kurs. Kurset har en teoretisk og en praktisk del, hvor deltakerne selv lager retter med sjømat. Trinn 2 består av en teoretisk del, og deretter en praktisk del hvor kursdeltakerne lærer å tilberede sjømat i utekjøkkenet, ved hjelp av ulike varmekilder. Ved besøkskurs i barnehagen gjennomføres praktisk matlaging i barnehagen sammen med en gruppe barn og ansatte på kjøkkenet. Teorikurs for personalgruppen gjennomføres på et annet tidspunkt. Enkelte barnehager blir fulgt opp over et helt år («Fiskesprell Årspakke»). Kryss av for flere alternativ dersom din barnehage har deltatt på ulike kurs.
♦ filter:\q16.a=1;2;3;4;5;6;7 ♦ range:*	
Ordinære kurs, trinn 1 (foregår inne)	<input type="checkbox"/> 1
Ordinære kurs, trinn 2 (utekurs)	<input type="checkbox"/> 2
Besøkskurs i barnehagen, inkludert «Fiskesprell Årspakke»	<input type="checkbox"/> 3
En annen type Fiskesprellkurs, skriv inn:	Open
♦ exclusive:ves Vet ikke	<input type="radio"/> 4

q19	Har ansatte i din barnehage deltatt på Fiskesprellkurs mens de jobbet i en annen barnehage?
♦ range:*	
Ja	<input type="radio"/> 1
Nei	<input type="radio"/> 2
Vet ikke	<input type="radio"/> 3
Ikke relevant	<input type="radio"/> 4

q20	Har du noen synspunkt på hvordan den praktisk pedagogiske tilnærmingen på Fiskesprellkurs som besøkskurs i barnehagen fungerer? Ved besøkskurs i barnehagen drar kursholder ut i barnehagen, og det gjennomføres praktisk matlaging sammen med en gruppe barn og voksne på kjøkkenet. I tillegg inngår en pedagogisk del sammen med barna hvor man blant annet ser på ulike fiskeslag.
♦ filter:\q18.a=3 ♦ range:*	
Skriv inn:	Open
♦ exclusive:ves Ingen synspunkt	<input type="radio"/> 1

q21	Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn? Jeg opplever at min barnehages deltakelse i Fiskesprell har bidratt til...
♦ filter:\q16.a=1;2;3;4;5;6;7 \q17.a=1;2;3;4;5;6;7	

q21	Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn? Jeg opplever at min barnehages deltakelse i Fiskesprell har bidratt til...						
♦ <u>range:</u> *							
	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	Ikke aktuelt
	1	2	3	4	5	6	7
♦ <u>rot:</u> at barnehagen oftere serverer fisk og sjømat.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 1
at barna spiser mer fisk og sjømat i barnehagen.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 2
at flere barn fra mindre ressurssterke hjem spiser mer fisk og sjømat.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 3
at det generelle kostholdet i barnehagen har blitt sunnere.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/> 4

q22	Nå noen spørsmål om omfanget av barn som du har inntrykk av at liker fisk. Alt i alt, hvor stor andel av barna i din barnehage har du inntrykk av at liker fisk? Vi er ute etter din overordnede opplevelse av dette.
♦ <u>range:</u> *	
Under 25 %	<input type="radio"/> 1
Mellom 25 % og 50 %	<input type="radio"/> 2
Mellom 50 % og 75 %	<input type="radio"/> 3
Over 75 %	<input type="radio"/> 4
Vet ikke	<input type="radio"/> 5
Ikke relevant	<input type="radio"/> 6

Kommentarfelt	Har du noen innspill til Fiskesprell? Vennligst trykk "neste" når du har besvart spørsmålet
♦ <u>range:</u> *	
	Open
♦ <u>exclusive:ves</u> Nei	<input type="radio"/> 1